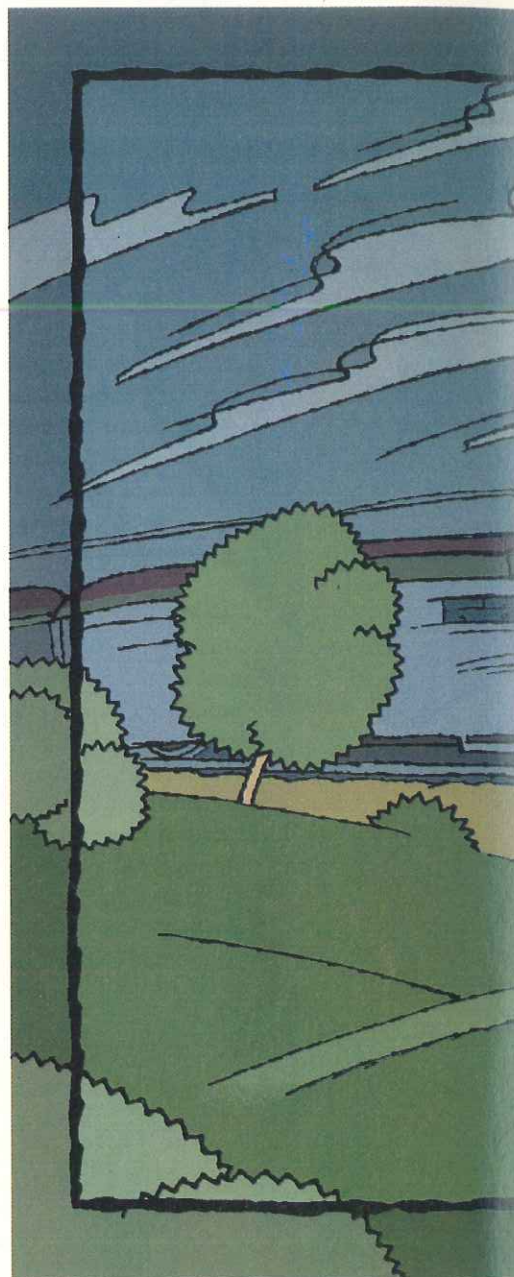

Sola a l'habitació,
plorava de cara a la
finestra, les mans
escalfant-se al
radiador. No podia
parar de plorar; quan
dies enrere va saber el
diagnòstic es va
esfondrar de manera
visceral

Brindis

Era l'últim dia de l'any i començava el llarg viatge. El tren tallava núvols i pluja, i ella provava de llegir però els ulls se li negaven al paisatge, tristos. A la frontera es van retardar més d'una hora. Perdia l'enllaç del vespre.

A les maresmes del Llenguadoc no hi feia el vent de costum i els aiguamolls reflectien un cel terrós. Salines. Encanyissats. Un grup de flamencs mandrejava vora una illa. Un pescador amb impermeable groc. Petits dics, camins sobre l'aigua. Toros negres i algun cavall. El seu humor no hi trobava al·licients, però pensava que si s'entretenia anomenant les petites coses retardaria la por que l'engrapava, desconeguda i fosca.

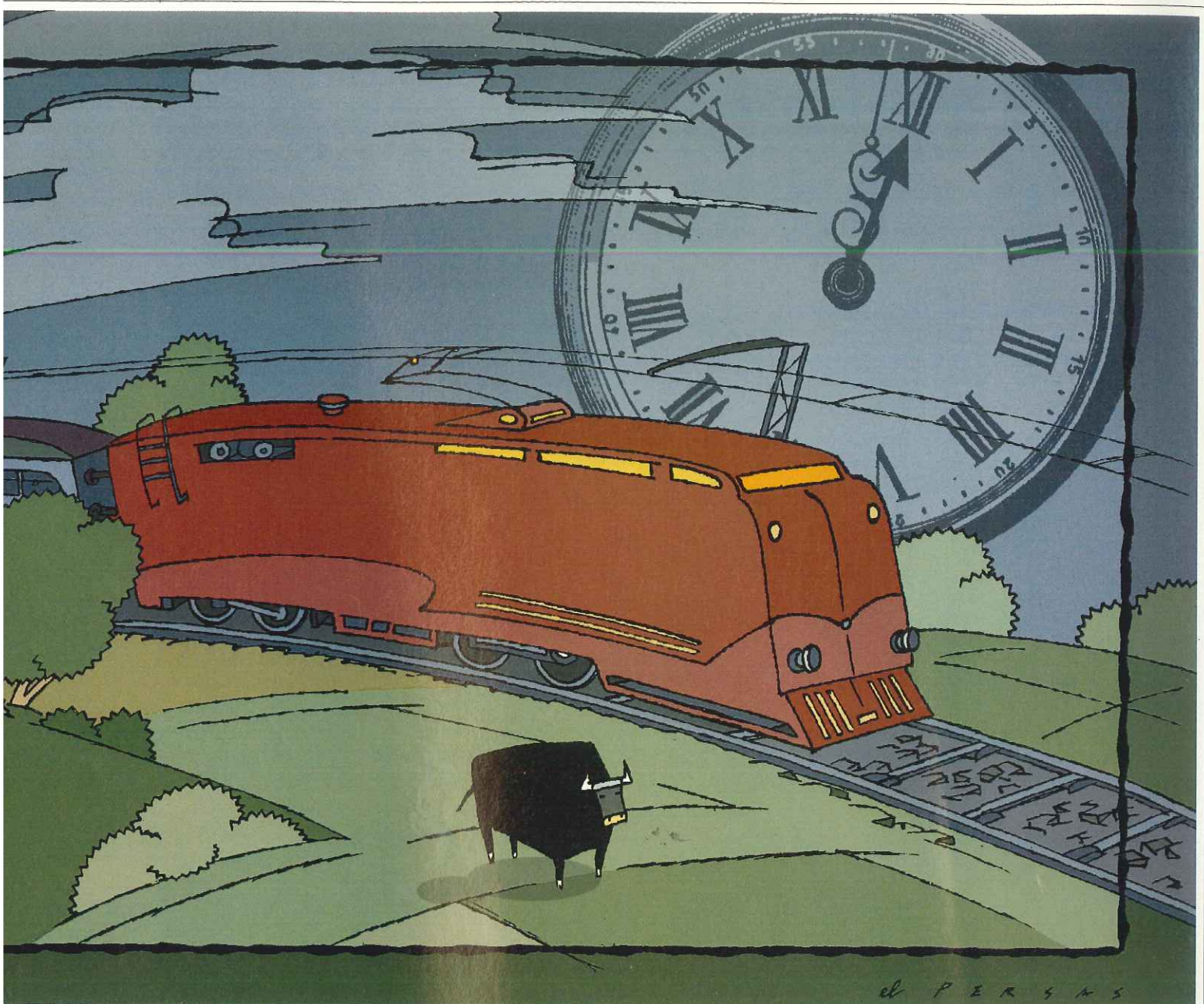
Vinyes inundades. Cledes molles. Narbona. A Avinyó uns preciosos cavallets de fira giravoltaven entre llums i música. No li hauria fet res pujar-hi, entretenir-s'hi, guanyar temps, però havia de comprar fruita i formatge per sopar.

Tot li feia enyorança, tot l'estirava enrere.

A Lió hi havia neu a la via i hi feia un fred viu. Havia perdut l'enllaç, com temia, i calia esperar. Al tren de nit hi tocarien les dotze. Passaria allà el canvi d'any, al vagó ben il·luminat i calent, voltada de gent estranya. Quan s'acostava l'hora, passà al restaurant. Faria veure que somreia, alçaria la copa de xampany i brindaria amb altres viatgers que esperaven o eren esperats o potser desesperaven, com ella. Els brillarien els ulls a la claror opalina de les pantalles rosa de les tauletes, i ella ploraria, potser observada per un cambrer atent. No s'hauria mogut del vagó; no volia anar on anava. Ja arribaven. A l'estació fosca i coberta de neu hi havia pocs taxis i llarga cua. Per fi, l'ingrés a l'hospital.

Sola a la seva habitació, plorava de cara a la finestra, les mans escalfant-se al radiador. No podia parar de plorar; quan dies enrere va saber el diagnòstic es va esfondrar de manera visceral, i aquell poc domini emocional la disgustava. Ara es feia de dia sobre un paisatge nevat i gris,

EL CONTE

EL PERSAS

entre teulades de vessant pronunciada i alts pollancres de branques nues que s'esfuminaven dolçament. Primer dia de l'any nou, de la incertesa. Llentitud de les hores, angoixa en terra forastera.

Proves i més proves, i la sensació d'estar immersa en el dolor. Veure el pas de gent portades en lliteres, mentre ella es rebel·lava perquè no podia comprendre el mal que s'havia instal·lat al seu cos amb traïdoria i silenci. No, ella no seria com aquells que passaven; no arribaria a tenir el color verdós, les galtes xuclades, les mans descarnades. No hauria volgut sentir-se tan feble davant dels metges i se n'averkonyia.

Les infermeres deien que aquella no era una nevada corrent, i ella pensava que la neu la rebia així, ofegant la por amb el gruix tou que cobria el món. De tornada a l'habitació va veure cornelles i gavines als terrats, punts concrets sobre el blanc. Les brigades treien la neu a cops de pala, obrint camins. A migdia sortia un sol pàlid, cadavèric. No va poder dinar. Encara plorava.

Va veure un pit-roig al til·ler davant de la seva finestra, i un gat negre que passava el camp de neu, talment com un dibuix de seda japonesa. Entrà una biblioteca ambulante, oferint llibres. Ella ja en portava, sobretot novel·la de misteri, tota evasió. A última hora un infermer oriental feia visita amb un carret: "Bona nit, senyora, necessita un comprimit per dormir?". Ella va dir que no, per por dels malsons. No volia anar al llit, que no l'atrapés la mort, allà estirada. S'acabava el primer dia de l'any.

Olor al quiròfan: alcohol i maduixa. Oxigen. Basca. Dolor. Esprai a la llengua, per refrescar. Despertar amb música de Mozart. Una mà d'infermera compassiva al front, com quan era petita i la mare l'acotxava. Segon dia de l'any.

Segon dia, el de l'alliberament. Ella encara estava feble per adonar-se'n. Tot va bé, no hi ha motiu de temor, li deien amb somriures suaus. I ella sentia una nebulosa als ulls i un estovament al cor. Olor d'espígol després de les cures. Un

agraïment profund. El sol pàlid ja era carícia, la neu regal. Les cornelles i les merles portaven branquillons al bec. L'esperança. El terror es fonia.

Per fi el retorn. Els camps eren una gran extensió nevada, espessa, que s'allargava en la boira fins a l'infinit. Plovia sobre França. Al nord el glaç es liquava lentament. Els camps eren xops. Sobre els tolls que cobrien la plana es reflectia un cel gris interminable. El sospir de l'hivern travessava la terra, i la natura s'esperava amb paciència. Es feia fosc.

Al vagó restaurant va demanar xampany. Ara les pantalletes eren grogues i la nit era la d'un dia qualsevol. Ella bevia amb un reflex nou als ulls, i el cambrer l'observava, amb l'eterna perplexitat de no poder saber què pensen els altres; somrient, li va acostar una plateta de dolços, per acompanyar el brindis. Ella li va somriure llargament, i el seu somriure travessava l'home, el vagó, els camps nevats i l'any que començava.

L'esquelet d'Horaci s'hi trobava desplaçat, allà. S'espantava d'escoltar els corbs, l'udol dels gossos i el crit lúgubre del gall carboner, de nit, al cor del bosc. Li semblava que els arbres tenien vida i l'amenaçaven, estirant les branques amb la boira penjant com sudaris consumits

El somriure de l'arquitecte

Horaci Vergés va haver d'anar a muntanya. L'arquitecte Van Dyne restaurava una gran masia abandonada i Horaci Vergés la decoraria. Eren els primers dies de tardor i Horaci i Van Dyne passejaven pel bosc, enfonsant-se en molsa molla, soques podrides i falgueres rovellades. Les baies vermelles d'arç i grèvol i les gavarreres madures contrastaven amb la boira que tot ho uniformava en gris.

L'esquelet d'Horaci s'hi trobava desplaçat, allà. S'espantava d'escoltar els corbs, l'udol dels gossos i el crit lúgubre del gall carboner, de nit, al cor del bosc. Li semblava que els arbres tenien vida i l'amenaçaven, estirant les branques amb la boira penjant com sudaris consumits.

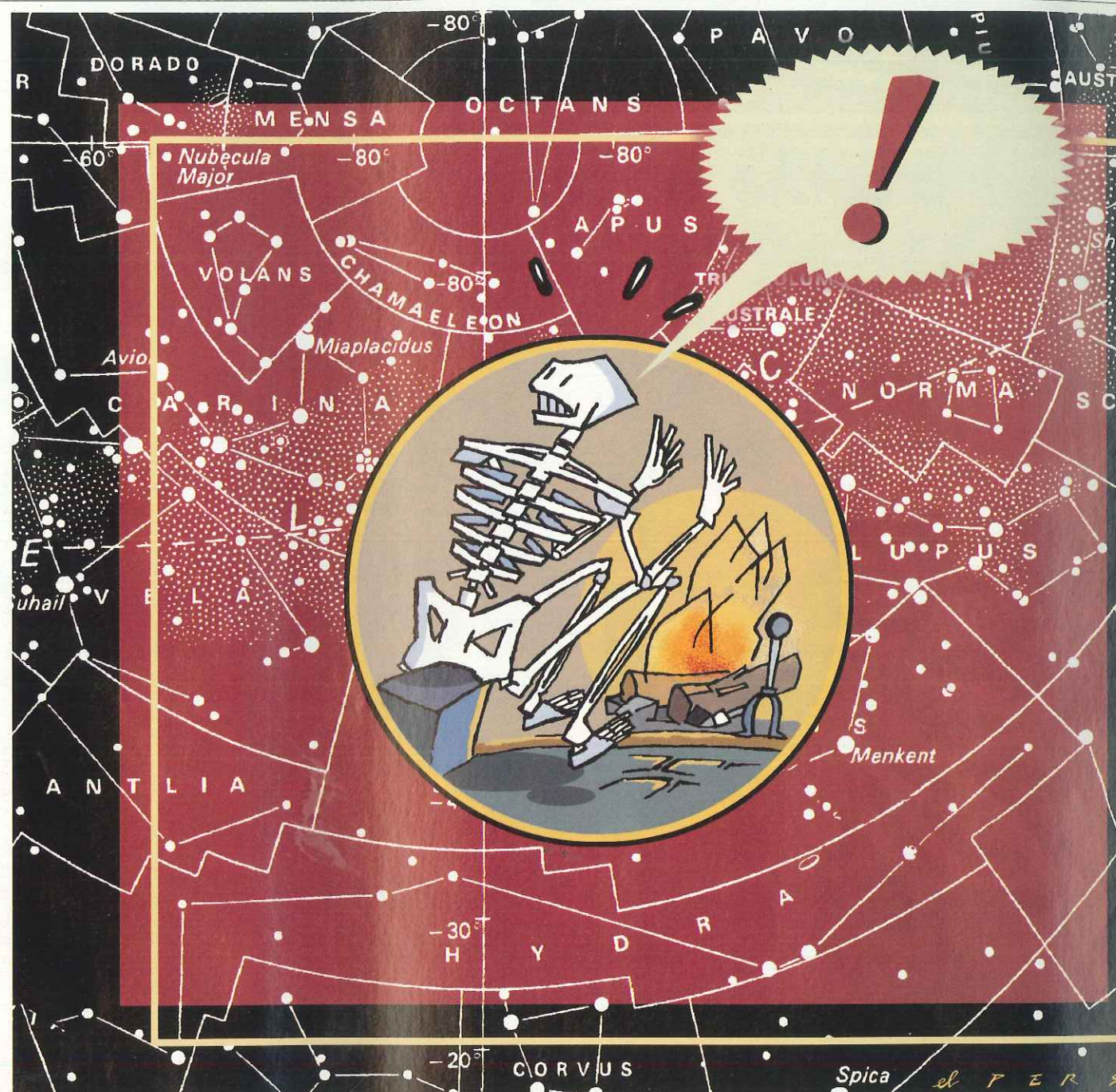
A la casa hi havia calefacció i llar de foc. Van Dyne tenia pela llarga i ho demostrava. Horaci havia de pintar alguns *trompe-l'oeil*, o pintures trampa: una paret que figurava un bosc allargat fins a l'horitzó; una altra paret simulant una terrassa amb gent que contemplava la lluna. Al sostre de les golfes, Van Dyne hi volia un planetari pintat. Hi havia feina per a dies.

L'esquelet tremolava. Se sentia des-emparrat, acostumat com estava a la vida de ciutat, a les tertúlies, els concerts, els sopars d'amics, a saber-se envoltat de gent. Ara es quedaven sols, perquè Van Dyne només pujaria els caps de setmana a revisar l'obra d'Horaci. Sols amb els arbres amenaçadors i amb la boira que l'empaitaria.

La primera nit no va sortir del cos

d'Horaci. Se la va passar escoltant sorolls, cruixits, cops de vent, xiulets, lladrucs, trons en llunyania. L'endemà Horaci se sentia neguitós, i ho va atribuir al cansament del passeig pel bosc. Va començar a empastar les parets per als frescos.

La segona nit, l'esquelet, tafaner de mena, no va poder resistir la temptació d'inspeccionar la casa pel seu compte. Va sortir del cos rendit d'Horaci i va seguir les catifes del corredor, que baixaven l'escala central i portaven al menjador, a les fosques. La gran llar, amb un enorme travesser d'avet i dos capitells romànics que l'aguantaven, s'apagava lentament. Hi va afegir dos troncs de ginebró, perquè l'esquelet solia tenir fred fora del cos. Es va fregar els ossos de les mans i va seure a l'escò,

mirant les flames a una certa distància. —Et veig cavil·lós —va fer una veu sibilant com l'aire en una esclatxa.

Sobtat, l'esquelet es va girar i va petar de dents en veure el que li semblava una branca d'arbre amb boira penjada. La veu continuava:

—Què hi fots, aquí a casa? És el meu terreny, i no hi consento intrusos.

L'esquelet d'Horaci no havia vist altres fantasmes que els dels llibres i còmics. Aquell li semblava una tèntrica pintura de Munch, o potser d'Ensor. El foc li donava matisos d'òxid.

—Nnnno... no t'envaeixo el terreny. Almenys no encara, perquè no sóc mort, jo —l'esquelet d'Horaci era conciliador de mena—. Sóc l'esquelet del pintor que decora tot això. Serem a la casa només per una temporada. Aquí m'hi sento sol.

Podríem enraonar una estona. Qui ets?

La branca boirosa es va remoure a mitja alçada i es va penjar del llum del sostre, apagat. Les filagarses ondulaven com els tentacles d'una medusa, llefiscosos, fosforescents.

—Sóc l'amo de la casa. Hi he viscut sempre, aquí —parlava a poc a poc, com un xiulet entre dents—. Em van cremar a la llar de foc ja fa una colla d'anys. I després de cremat em van tirar al pou. Gent que volia robar. Per això no m'acosto mai al foc. Ara sóc fum, vapor.

L'esquelet escoltava esfereït. Ell tampoc s'acostava gaire a les flames, perquè el feien pensar en la incineració, i la incineració és la fi d'un esquelet. Van parlar tots dos d'aquestes i d'altres coses. Com ara de la por que tenia la gent de viure en aquella casa. No s'hi acostava ningú.

—Però ara hi viurà gent, aquí; què faràs? —l'esquelet insistia.

—M'he esperat molt de temps. Ja és hora que pugui manar algú, jo. Han d'entendre que aquí sóc l'amo. Au, ara ves-te'n al llit. Demà t'espero.

Llavors el parrac va baixar del llum i es va enroscar al pom de l'escala. Horaci Vergés es va llevar neguitós, encara. Tenia una dèria: va pintar un mateix fantasma dissimulat al bosc, i també en un angle de la terrassa. Després, a les golfes, el va reproduir cavalcant Cassiopea.

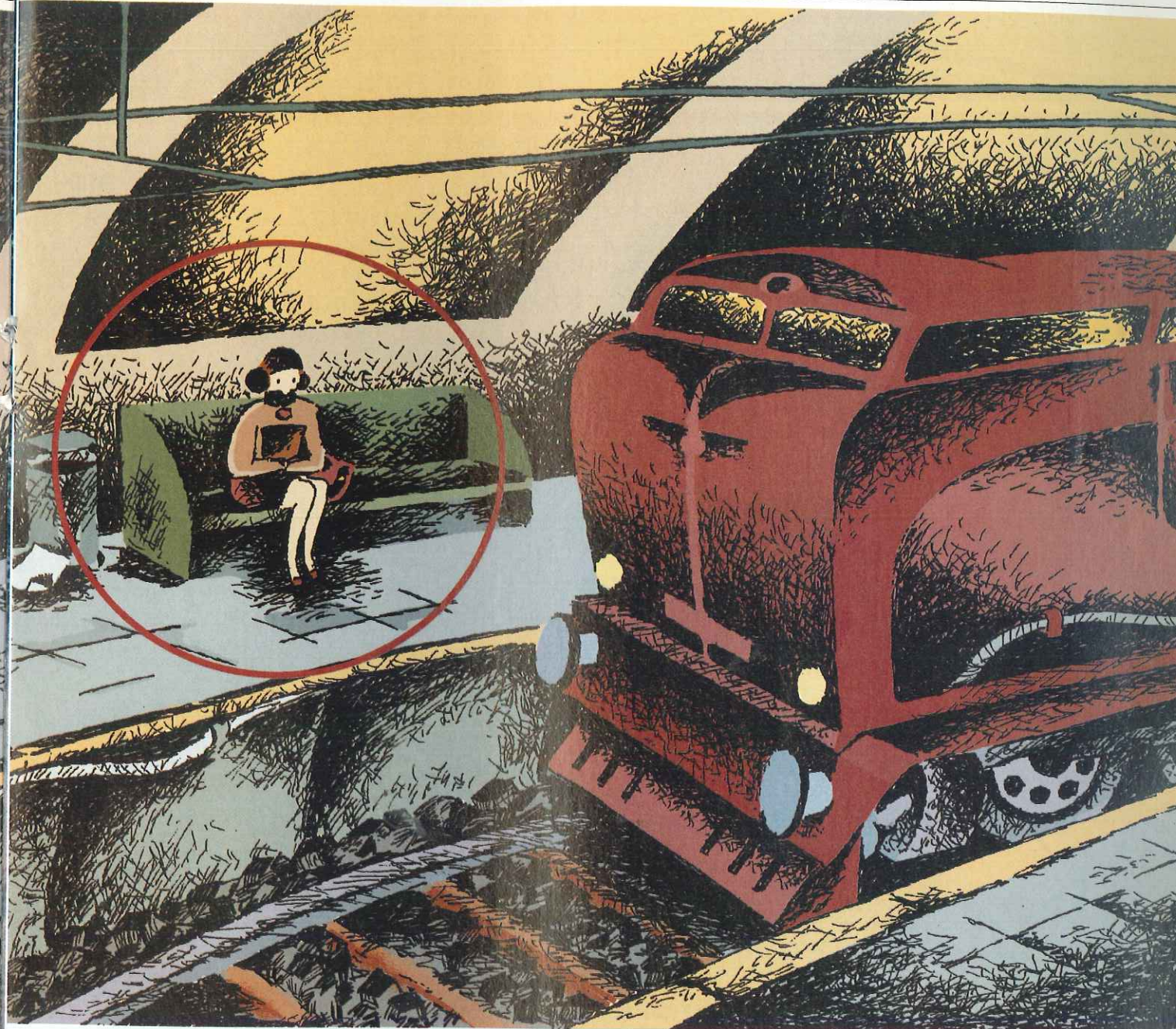
—Una casa vella reviu amb els seus fantasmes, i cal tenir-los contents —, va explicar, convençut. L'arquitecte Van Dyne somreia, alucinant els ulls.

Ell ja ho sabia, allò. Tenia molts anys d'ofici.

Olga Xirinacs

Ella mirava tranquil·lament a través de la finestra del tren, i de cop el va veure. Era l'home que havia vist córrer entre les vies. L'home la mirava a ella mentre s'eixugava les mans

La dona que mirava

Després de l'última classe del cursset, les alumnes feien grup al carrer intercanviant adreces. Llums de Nadal, vent, fulles a terra; la ciutat s'apropiava el cel amb una simulació d'estrelles de colors. A l'estació subterrània, Adela seia al banc pensant en el grup que acabava de deixar; s'hi havia trobat bé. De cua d'ull va veure un home que baixava corrents les escales i saltava a les vies. Per què devia córrer tant? Després en va veure saltar un altre que li anava al darrera, més àgil, potser més jove; tots dos homes s'havien perdut en la foscor.

Ja anunciaven el tren de nit, l'últim, el que ella agafava. Als vagons confortables la gent, escassa, llegia o treballava als portàtils. Adela escrivia en un quadern. Estacions urbanes, marxa lenta encara.

Contemplava les llums taronja sobre les vies lluent i les bifurcacions brillant en l'ombra espessa dels túnels. Dins de l'ombra, les fornícules de maó entre les arcades, les garites d'eines dels operaris de la via. Olors de quitrà i rovell; filtracions d'aigua; ressonos cavernosos.

Adela mirava d'esma per la finestreta i llavors el va veure, perquè el tren frenava prop de l'última estació urbana. Era el segon home, el més alt i àgil dels dos que havia vist córrer cap a les vies. L'home s'eixugava les mans als pantalons i mirava el tren. La mirava a ella, ben il·luminada des de dins, exposada, immòbil. Adela es va estremir i en aquell moment sonà el seu telèfon dins de la bossa. Es va acostar el telèfon a l'orella i encara mirava l'home. On devia ser l'altre? Per què no corria, ara, el segon? Ja el perdia de vista. El tren es deturava a l'andana ben il·luminada.

Un home va seure al seu costat. Feia una pudor forta, ferrosa, potser per la roba de feina. Adela girà el cap i es protegí el nas amb la mà fent pantalla. Fora, els fanals grocs suggerien carrers imprecisos, blocs de cases suspeses en l'aire humit, construccions impossibles. El tren agafava velocitat entre suburbis, horts i fàbriques, d'on el vapor es filtrava amb lentitud cotonosa.

—A qui trucaves?

La veu de l'home, entre dents, va fer saltar el cor d'Adela.

—No n'ha de fer res.

Mentre responia, Adela mirava les mans de l'home, amb dits forts i unghes curtes i quadrades, vorejades de fosc.

—Per què em miraves? —insistia l'home.

—Jo no l'he vist mai, a vostè.

Adela no li havia vist la cara, i tampoc

va alçar el cap, llavors, sinó que va girar la cara al vidre, sense veure altra cosa que els llumets de dins reflectits fora, com una processó de fantasmes.

Adela va començar a entendre-ho. Era el segon home de la via, el que empaitava el primer. El que tancava la porta de la garita. I es recordà ella mateixa il·luminada, enquadrada per la finestreta, just al seu davant quan ell s'eixugava les mans. Se li van eriçar els cabells.

—Ara aixeca't i vés a la plataforma. I no parlis amb ningú.

—No sóc sola, al tren. Molta més gent mira per les finestres.

—Només tu eres davant, mirant-me. I trucant per telèfon.

—I què passa, si l'he vist? Per què m'amenaça?

Adela no volia preguntar què havia fet, l'home. Ho anava deduint.

—No passa: passarà. I no t'amenaço, sinó que et mano que surtis.

—I si no vull sortir?

—Sortiràs.

L'home ensenyava la punta d'una navalla.

Adela suava. Deixà el quadern al seient i s'emportà la bossa. A la plataforma no hi havia ningú, i el cor li va fer un salt. Ara el tren corria a tota marxa. Feia un xiulet agut i lúgubre a les estacions on no tenia parada, i el so es perdia enrere, xuclat per la foscor. Adela mirava enfora. No sabia si les portes s'obriren i podria saltar. Tampoc ho va poder provar. El seu alè va entelar els vidres un moment, i els llavis van humitejar la porta, mentre el seu cos relliscava a terra. Com que tenia el coll tallat, no va poder dir el que pensava: "Què hi devia haver, a la garita?". Li hauria agradat saber-ho, ja que per allò moria.

El tren es va aturar en dues estacions importants. Al seient d'Adela hi havia el bloc, i a la reixeta, l'abric i la cartera, i els passatgers respectaven el lloc. L'interventor s'hi va parar al davant. Era la segona vegada que passava davant del seient buit. Mirà l'indicador: el llum vermell del lavabo era encès. Ocupat. ¿Algú que es feia el llest amb el bitllet? Hi va picar a la porta.

A la tercera estació hi va intervenir la policia. Al lavabo hi havia una dona apunyalada, morta. Portava la bossa i no li havien robat el moneder. L'endemà es donava notícia de dues morts. Un home en una garita d'obres entre les vies, als suburbis. Una dona apunyalada al tren. Les autoritats ferroviàries es començaven a preocupar. No hi trobaven cap relació ni tampoc cap causa que ho pogués justificar.

EL CONTE

L'esquelet aspirava a la immortalitat de l'os, a perviure com ho havien fet els esquelets més antics de la història

La tombarella

L'esquelet d'Horaci Vergés semblava l'home pensatiu de Rodin, assegut als peus del llit. Mirava amb tristesa una gran figura de cera consumida en part. Per celebrar el Cap d'Any, a Horaci Vergés se li havia acudit comprar un esquelet de cera de mida natural, amb blens al capdamunt de cada braç. La calavera portava una llàntia dins, i el costellam una altra, de manera que la llum de dalt passava a través de les conques buides, dels forats del nas i de la boca; la de sota cremava en una gàbia de costelles, totes dues produïen ombres variades i inquietants. Els braços s'havien anat fonent en regalims a terra. El tronc i la calavera, fumats, es mantenien drets sobre les cames. "Tristíssim, devastador", pensava l'esquelet d'os, contemplant la ruïna.

Ara Horaci dormia un son pesat al llit de l'estudi, després de la gresca amb els amics, allà mateix. Com havien rigut tots mentre l'esquelet cremava! "Així ens haurem de veure, però mentrestant fotem-li fort, que la vida és curta. Xecs, ompliu les copes", anaven cridant els amics d'Horaci la nit de Cap d'Any. Se'ls havia ocorregut pintar una gran tela prenent per model les ombres oscil·lants del pobre esquelet de cera. Tothom hi pintava el que volia, i el resultat va ser terrible. Una mena de judici final amb cares desfetes i ossos que s'alçaven del fang.

La gresca havia arribat al paroxisme quan hi trobaven semblances: "Aquest serà el crític Basses, el del moc verd", "Aquest altre el galerista Mitjans, que s'aguanta el cap amb la mà", "I aquella la puta Engràcia de la comissària Margale; a veure a qui forà, ara". I vinga abocar acrílic sobre la gran tela.

L'esquelet d'Horaci s'havia resistit a tanta burla i havia mortificat Horaci amb punxades a les vèrtebres lumbars i cervicals, al cap, als colzes,

als genolls i als galindons, però Horaci ho feia pagar al canvi de temps i anava bevent per fer-s'ho passar. Estaven tots tan satisfets amb la tela acabada de pintar, que la pensaven presentar en una biennial, no sabien quina, i titular-la: "Enterrem el mil·lenni".

L'esquelet era sensible a la destrucció i temia la mort violenta. És a dir: aspirava a la immortalitat de l'os, a perviure com ho havien fet els esquelets més antics de la història, que havien sobreviscut als seus cossos miserables. Tremolava de pensar a ser incinerat, i per això es dolia de la fi del pobre esquelet de cera.

El de cera encara conservava la calavera, el tòrax i les cames. Amb cura, l'esquelet d'Horaci li va treure de dins les llànties gastades i va provar de netejar la cera fumada que li ennegria la cara. Després el va encarar a la gran tela, dient-li: "Mira com s'han aprofitat de tu i de tot el que representes; els homes no ens respecten, i ens enternen en un munt de merda". L'esquelet de cera s'hauria estremit, però no tenia ànima.

L'esquelet d'Horaci posseïa la saviesa i el geni de molts anys d'exercici. Com que no podia suportar la lletjor d'aquella gran tela encara fresca, va agafar una brotxa de parets i va escampar la pintura, deixant tota la superfície d'un gris brut i confús. Allà quedaven pastats i esborrats el crític Basses, el galerista Mitjans i la comissària Margalef, els tres personatges que tantes putades havien fet als pintors amics d'Horaci. Llavors se li va marcar mitja rialla, perquè se li acudí un bon final per al quadre.

Va encendre una espelma i va agafar els regalims de cera dels braços fosos de l'esquelet. Va fer caure la cera des del marc superior, formant un ample devessall pel mig de la tela. Llavors hi va enganxar el que quedava del gran esquelet, de manera que aquesta figura ocupava tota la part

central del quadre. El va deixar penjat quan ja quedava ben subjecte

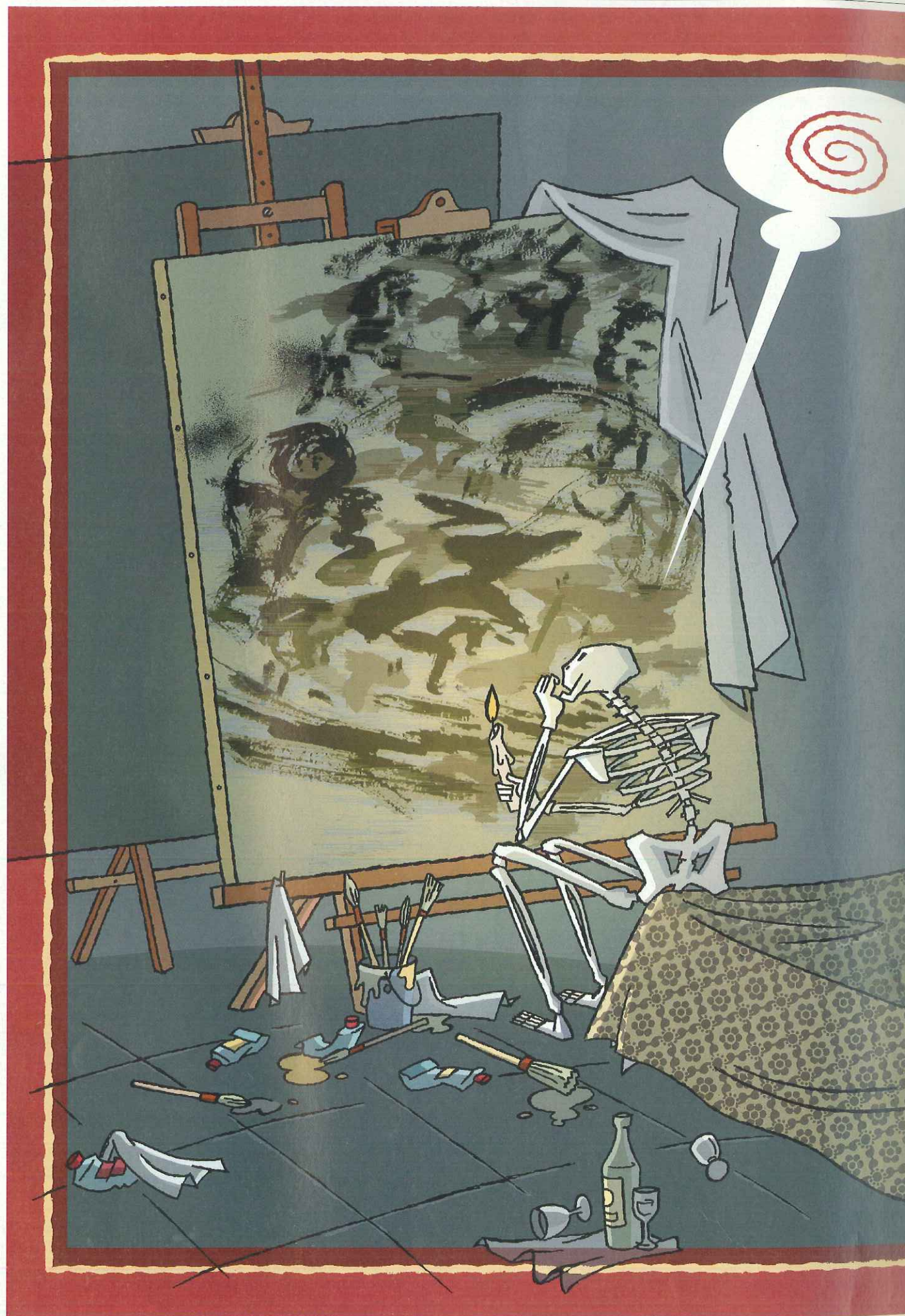
Com que l'esquelet de cera no tenia braços, l'altre n'hi va pintar uns amb acrílic blanc. Els braços eren alçats, i els dits de totes dues mans feien senyals de victòria. El resultat era un esquelet triomfant ascendint per una superfície grisa.

L'esquelet d'Horaci va seure de nou als peus del llit, a contemplar la seva obra. "Magnífic, però no ho entendran", rumiava, altra vegada en la posició de l'home de Rodin. Després es va ajeure dins del cos d'Horaci, a descansar.

L'endemà Horaci Vergés es fregava els ulls. On era l'obra col·lectiva? Els ossos encara li feien mal, i es va asseure als peus del llit a pensar, amb el cap repenjat al puny. Va revisar portes i finestres, però tot estava en ordre i ben assegurat. No havia entrat ningú. ¿Potser havia begut tant que no recordava res? Qui havia enganxat l'esquelet de cera a la tela? Va reconèixer que, tal com estava, la pintura era genial. Li agradava. Calia buscar-li un títol. Això nou no tenia res a veure amb enterraments, com algú havia proposat la nit passada.

El dolor dels ossos se li anava calmant i notava un benestar creixent. Per primer cop va pensar en els seus propis ossos, obedients dins del cos. Què seria d'ell, de les seves mans hàbils, si els ossos se li rebel·laven? ¿Si li declaraven l'artritis o l'artrosi? Va notar un calfred i va estirar les mans, lleugeres i esveltes. Va agafar el pinzell i va escriure el títol al marge dret: "L'home immortal". En acabat de pintar les lletres, es va sentir la persona més lleugera del món. Saltironava per l'habitació i fins i tot va assajar una tombarella.

EL CONTE

1. Afegint una estampa a l'àlbum

Ara et poso aquí, a la col·lecció d'estampes florals. Portaves molts anys al missal de la jaia, et noto l'olor de càmbora. Potser no eres al missal sinó en una capsa a l'armari de lluna, amb les bufandes, els guants i la tovallola de combregar. Magatzem de fosques litúrgies, sepulcre barroc, límit d'imatges fantasmals.

Ets estampada a França, Bouasse Lebel & Fils. París. Sempre delicats amb les flors, els francesos. Capelles i pinacles d'un fals goticisme, on es glacen la música de Cèsar Frank i el sacrifici de la tendra Teresa de Lisieux. A la impremta de Barcelona et van gravar amb lletres d'or, marca de possessió d'una nena. Els seus pares et van comprar, atrets per les peònies i l'altar amb randes vaporoses i brodats, i la noia agenollada, tota blanca, coronada de roses, que rebia Jesús, com tu faries. Darrere, el record de primera comunió. La primera. Primera nit amb olor de tarongina a l'habitació de mobles blancs, núvia petita, candor de llavis febrils —els llavis dels infants, mig oberts, semblen sempre inflats de febre fins a l'adolescència, i això els fa tan desitjables.

Et van posar a la bossa de tul de seda, penjada a la cintura breu, tèbia de tocar el cos inquiet i el vestit d'organdí, amarada d'encens i gardènies, de lliris i llessamins. La nena es movia i tu et movies amb ella al seu pas, ritme indecís, batec del cor petit que avança amb el reflex de ciris i llànties als ulls molls. Entre els llavis, la llengua breu rebia el Cos per primer cop. ¿Ho sabia, ella, que era el Cos? Cos Místic, radiació que fon les tendres ingènues; Cos a qui s'han rendit tantes i tants amants; Cos que ha penetrat i penetra cada

dia tantes boques virginals traspassades pel deliri inflammat; Cos que vol ser menjat, succionat per les boques eixutes o humides, sentir el contacte de viscositats internes sublimades per una reflexió devota.

Després, la nena, amb guants de pell blanca, et devia treure de la bossa per donar-te a algú, de record; ets un record d'ella, t'ha tocat, potser t'ha besat i tot. M'agrada més pensar que et vas quedar a la bossa perquè ella, la nena, t'estimava. La combregant era la mare de la jaia que m'ha preguntat si et volia comprar. M'ho ha explicat, vençuda. Tu entre altres estampes desades tants anys a les fosques a la caixa de l'armari. Amb les arracades i anells que ara s'ha de malvendre.

Potser, com la vella senyora que Bergman fa sortir a *Fanny i Alexander*, cada Nadal, i no cal això, sinó qualsevol dia de pluja, llarg de passar, la nena vella, caricatura, negatiu de l'adolescent que va ser, t'escampava amb altres estampes i fotogràfics sobre la taula per mirar el teu paisatge interior condensat a la petita escena, i que l'havia feta elevar —en deien elevar en llenguatge místic— a l'univers passional on es dessagnaven les ànimes càndides.

Tornant del deliri devia moure el cap pensant què en quedava de tot allò. I sí que en quedaven coses, encara, per això la dona mirava i remirava, tocava i somreia o plorava, —és tan fràgil l'equilibri sentimental...—. Sí, recordava encara una olor, un moviment, un dia que tots la van fer reina, altiva, alba, escollida, triada per la seva innocència. Ho devia explicar a la filla, perquè la filla va desar les estampes i potser també se les mirava en la solitud per aferrar-se a l'únic cos que li quedava, la cartolina amb el nom de la mare.

Qui et compri, sabrà que et podrà vendre, també; i que si vals més com més anys tinguis, el teu nom daurat s'esvairà i la teva imatge serà prostituïda

Portes un pes imaginari afegit de llàgrimes sobre teu que no han bastat a apagar la flameta dels ciris estampats. L'empremta feble dels dits infantils, aquells dits balbs que descriu Rilke al *Quadern de Malte L.B.* La lleugeresa dels dies primaverals, l'angoixa i el pes de la maduresa difícil de suportar i no obstant llargament soferta. I, per fi, la consciència de la renúncia dolorosa: "ja no val la pena"; ¿pena de què?: pena de mirar-te sense que aportessis res de nou, com una estora gastada pel pas. Gastada la il·lusió, desfeta la trama dels dies creixents, reduïda la llum, minvades les capacitats, amenaçat el futur.

Llavors un dia, la filla vella, que havia covat també un món reclòs mirant el petit rectangle amb peònies, l'altar amb l'ofrena del Pa en el Cos, i el nom daurat de la mare, es desfà de tu. Se'n desfà pels diners d'un altre pa: el de cada dia, el d'un nou sopar a la taula d'hule, modesta com una escena de Chardin. I un plec d'estampes passen al meu àlbum.

Et comprarà una altra dona, que es preguntarà de qui era el nom estampat en or, quines mans t'havien cuidat, i quines pregàries tendres o desesperançades havies inspirat. Ella no ho sabrà. Jo sí, mentre et tingui a l'àlbum.

Mans àvides et violaran, cos blanc ja exposat a totes les mirades dels estranys que passen; cos abandonat, fet públic des d'una privacitat gelosament guardada fins ara. No s'apagarà la flama figurada dels teus ciris, i les peònies esperaran nous ulls, orgulloses de florir encara per algú. Et posaré preu. Seràs una verge venuda. Qui et compri, sabrà que et podrà vendre, també; i que si vals més com més anys tinguis, el teu nom daurat s'esvairà i la teva imatge serà prostituïda.

Monòlegs de l'antiquari vocacional

Aquesta
música eres tu
mateixa, els
teus dits
volaven,
donaven vida a
les tecles i als
fulls, els ulls
acariciaven
cada nota

2. Tango

He anat a comprar bosses de plàstic per a tota la col·lecció de tangos que tenim a casa. Ja no els vull. La primera intenció va ser fotre'ls al foc, però em va saber greu perquè se'n pot treure un profit. Els poso a la venda. Tu no ho hauries volgut de cap manera, és clar, però ja no ets aquí, i jo em debatia cruelment entre dues possibilitats: conservar-los amb el cor sagnant o perdre'ls de vista i oblidar.

Els ensenyaré a Sigfrid Pedrola, a veure com reacciona. Potser me'n pagarà un bon preu. Li agradava venir a casa i tu tocaves amb un sentiment que em feia mal. Tocaves per a ell i jo ho sabia. Ah! Com se'm clavava cada nota; com feia meva cada lletra; com patia veient el somriure bavós de Pedrola.

El somriure odiat de Pedrola.

Repasso un exemplar del *Tango de Moda*, amb els retrats somrients dels grans Irusta, Fugazot i Demare; mocador blanc al coll i cabell engominat. Desembre del 1928. "Recordando aquel día

pasado / nunca más al cruzar la miré, / más mi alma volviöse rebelde / y mis labios bajito dijeron: / como a nadie a ti te querré..." Els colors espessos de les tavernotes porteñas, l'olor aspra del cuir i del vi, i el gust de l'herba amarga dels desenganys. La suor i el perfum barat, els vòmits i les baralles. I entremig, com un tall de ganivet lunar, la gelosia als ulls i la sang al pit. Sí, aquestes pàgines també contenen la meva gelosia, la d'abans i la d'ara, més dolorosa perquè no hi ets i t'estimo.

Mira, aquí apareix Carlos Gardel, "el primero, el inimitable, el inmenso intérprete del tango", diu la partitura. Amb el barret a la mà, llaços, brodat i botes lluent de gautxo de revista. El gran Carlos somriu i ens vol fer creure la tragèdia: "¿Usted lo recuerda? ¡madrecita santa! / ¡Cómo la quería! ¡cómo yo la amé! / ¡Que puse mi vida, mi daga y mi manta! / Y, sin embargo, ¡madre! ¡la in-

Olga Xirinacs

EL CONTE

grata se fue!...” Com tu. Ingrata com tu. Però jo no somric com aquest mite idolatrat, encensat d’admiracions. Jo trec les partitures de l’armari i ploro.

Ben pensat, oferir aquestes partitures a Pedrola voldria dir que em desprenc de tu, de la teva memòria, per posar-te a les seves mans... Perquè aquesta música eres tu mateixa, els teus dits volaven, donaven vida a les tecles i als fulls, els ulls acariciaven cada nota, tot el teu cos modulava accents, intensitats, intencions. Somreies, arrugaves les celles, et concentraves, tota tu eres dins de la música i la música et recorria per dins com el desig d’un amant penetra l’estimada. No. Pedrola no et tindrà més. Seria insuportable pensar que ell et pugui posseir, ni que sigui besant el paper que tu has tocat.

Toco aquests papers, els oloro i els veig de manera diferent, més vius, més plens. Ara tinc a les mans les delicioses partitures il·lustrades per De Valerio per a les edicions Salabert, de París. A París el tango es va tornar frívol, domesticat, fals

com els lluentons i la bijuteria. Les blanques col·legiales anorèxiques de mans capricioses i cabells tallats a la *garçon* consumien el tango com un caramel a la llengua maliciosa. París eren Chevalier i Mistinguette; al seu voltant tot borbollava com el xampany, i el tango perdia ferocitat i es desfeia en escuma.

Ah, els feliços 20!

És en aquestes partitures parisenques on et trobo a tu: ets la noia que contempla el clar de lluna en una balustrada, blau nocturn per a *Mi nostalgia*, un tango milonga de Sentís. Ets la noia amb l’esquena nua de *Por ti*, que balla abraçada a un home que no sóc jo, en un magnífic fons d’ombres morades on ara s’amaga la meua amargura. Ets la dona sofisticada, vestida de seda lila a *Perdón*. Ets la descarada coqueta de *Olvido*, amb llavis que s’ofereixen vermells i brillants. Ets... totes les divinitats juntes foses en una de sola que va ser meua i que no he pogut retenir.

Quan us besàveu, amb ell, i on?

Els tangos formen part de la teva herència. La

nostra herència, perquè ara són meus. Els havia comprat el teu pare de jove. Per què se’t va ocórrer tocar-los tu també i ressuscitar vells fantasmes? Què tenen els tangos, d’intensitat animal, perquè mascle i femella s’acoblin en un ball on cada gest és oferiment i possessió? Què ens diu, aquesta lletra estranya que només mostra els sentiments primaris? Deu ser que ens posa a flor de pell l’evidència de la vida: l’amor traït, el desengany, la gelosia, i ho entenem. Entenc la gelosia i l’odi. I ara potser més, quan col·lecciono aquestes partitures i les fico en bosses per preservar-les de tot mal. Potser les hauria hagut de cremar. Petits cadàvers ara ja sense substància; sense la claror dels teus ulls i la carícia del teu cos. Pell que es ressecarà, groga, leprosa. Amb la incineració ja no hi hauria possibilitat d’exhumar les restes incòmodes. Però no m’acabo de decidir a la renúncia total.

Acabo de classificar els tangos. Vendré la teva frivolitat. Ells són tu, i jo, el teu mascle, t’hauré substituït.

3. Xampany a la xinela

He posat les teves xinelles a la venda. "Oh, no!", diries tu, si poguessis. Quan ja no hi eres les vaig desar a la capsa que hi havia al fons de l'armari, embolicades amb paper de seda blanc. Tot ho vaig tancar allà amb pany i clau. No destruït, però tampoc visible. Sabia mantenir les meves decisions.

Ara ja obro l'armari. Deixo que la llum del sol hi entri ben endins.

La seda dels teus vestits brilla com l'aigua del mar al migdia. M'he atrevit a treure les xinelles.

Primer les he olorat. També fan olor de perfum de mareselva, perquè tu posaves perfum a tot arreu, i encara no s'ha esbravat. Són de seda blanca brodada en colors liles i malves. Delicadíssimes, com els teus peus.

Les portaves amb la gràcia de les fades.

Així et vull recordar. Amb les xinelles i la bata de seda.

Apareixies al meu davant a la claror morada del vespre, "aquella hora de la por", deies sempre. L'hora en què reneixen els vampirs en un vol que encara es confon amb el color sangonós del crepuscle.

T'ajeies al sofà i alçaves la punta del peu amb la xinela que ballava com una campaneta. Hi havia abocat xampany, a la teva xinela. Com ho feien els senyors als cabarets amb les seves *cocottes*. Em bevia aquell xampany que prenia el gust de les liles brodades. Després em bevia el gust dels teus llavis i eren com violetes humides.

Ja podia arribar el vespre, que els meus braços es tancaven sobre teu com l'arc del cel sobre la terra. Tu t'estremies, menuda, fràgil, i buscaves les xi-

nelles caigudes. "Tinc fred", deies sempre, i jo escalfava els teus peus sobre el meu pit.

Fora, les ombres s'havien d'amuntegar als vidres per veure't, i em tenien gelosia. T'haurien volgut allà amb elles. ¿Saps que les ombres tenen gelosia i són venjatives? Envegen la llum i fan tots els possibles per acostar-nos el mal i la mort, que és la foscor total. No poden sofrir la nostra llum, i proven sempre d'apagar les clarors més belles. Fixa't que els morts es queden gairebé sempre amb els ulls oberts, esbata-nats, buscant la llum que han perdut. Jo, al temps de les teves xinelles, no sabia que les ombres tenien tant poder.

Descalçar-te les xinelles, però també calçar-te-les, era un goig.

Despullar-te i vestir-te. Acabar el llarg plaer calçant el peu d'ungles nacrades amb la suau xinela de seda. Una vegada més havíem vençut la por que et feia la nit.

Després de tu, les vaig embolicar una per una amb el paper de seda i era com si les vestís amb un sudari; tal era l'efecte que em feia. Ja no les ompliries més. Ja no em cridarien des del teu peu alçat dient: "Vine, acosta't, pren-me".

No les podia portar ningú més que tu, però després de tu veure-les em feia mal. Veure-les volia dir recordar de cop la claror, el cos que omplia els meus braços. Vaig passar molt temps fent un gest ample al buit: no hi trobava ningú, ningú acudia, i jo em sentia ferit en carn viva, arrencat de tu. Serrava les dents i aguantava. Havia d'aguantar, ja que havia pres la decisió.

Passat mig any, quan em vaig proposar obrir l'armari, també vaig fer un gest ample. Potser esperava veure que en

sortia de dins i aplegar-ho als meus braços. No en va sortir res. No hi havia geni empresonat a la llàntia meravellosa. No hi havia desig per aconseguir. Era la foscor tan poderosa que et deia.

Llavors, per primera vegada, vaig caure de genolls amb el cap a tocar de terra i vaig saber que m'havia equivocat. Llavors sí, vaig dessagnar-me en un plor infinit, udolant com una bèstia ferida. A terra, davant de l'armari obert. Sense tu, només amb els teus vestits i les xinelles buides.

Ara les poso a la venda. Seran a l'aparador central, sobre una safata de porcellana del XIX, vorejada en or i també estampada amb liles. Al costat, i com a element d'incitació, hi posaré una ampolla de xampany. Dues xinelles i una ampolla. Dues copes per als enamorats romàntics.

Qui les comprarà? Qui sigui que les compri, no sabrà la veritat. O potser sí, vés a saber, depèn de com l'expliqui. Cada objecte de la botiga té una història, perquè al client d'antiguitats li agrada saber quines mans han tocat els objectes abans que ell. I quins noms són els de les inicials que veu. Així es retroba amb l'esperit antic, i li sembla que un corrent vital li arriba amb cada peça que compra.

Algunes de les històries són documentades, però moltes més són inventades. Què puc inventar que et pugui suplir a tu? Segurament res, perquè després de tu es va acabar el meu món.

Els diré senzillament això: són de la dona més bella que vaig conèixer; va marxar a Londres i allà la va matar un amant engelosit. Una història molt trista, sí. Que com és que tinc jo les seves xinelles, em pregunta? Se les va deixar al meu armari.

¿Saps que les ombres tenen gelosia i són venjatives? Envegen la llum i fan tots els possibles per acostar-nos el mal i la mort, que és la foscor total

EL PERSAS

EL PERSAS

La mà tallada

Victòria Prats, asseguda a la cuina, vigilava el rostit de galta de porc. Hi havia posat ceba i un lligat d'herbes, i ja era ben ros. A la cuina s'escampava bona olor, i Victòria va comprovar que tot fos a punt: el gelat al frigorífic, la crema de porros a la nevera, els plats apilats a la tauleta de servei i els tovallons ben plegats. Eren les onze del matí. Els convidats arribarien a les dues.

Al bar de sota, la marina americana bramava amb les taules plenes de cervesa. La molestava molt sentir els crits i les veus que envaïen el seu territori tranquil. Tot perquè actuaven sense llicència i no havien insonoritzat el local. Victòria meditava amb tristesa sobre la impunitat de les indústries molestes i la passivitat dels responsables municipals. Es trobava indefensa.

Per això, després d'apagar el foc del rostit se'n va anar al port, a veure les barques. Li agradava seure als esglaons de pedra de l'escala que arribava fins a l'aigua. Hi havia altra gent, i tothom mirava el mar, absorbt en els seus pensaments. Entraven i sortien barques d'esbarjo, i alguns regatistes s'entrenaven en barques lleugeres com ganivets de tall.

S'acostava la barca de recollir brossa. Venia a poc a poc, amb indolència.

Portava a cada banda un suplement metàl·lic

que sostenia xarxes fines, on quedava dipositada la brossa flotant: plàstics, fustes, peles de fruita, bocins de corda. Victòria semblava hipnotitzada per la marxa lenta de la barca i el lleuger pop, pop, pop del motor. Era com un rap amb la boca oberta, disposat a engolir tot el que trobés en la superfície. L'home que la guiava semblava un autòmat, i potser ho era, va pensar Victòria, rient.

Ella sí que semblava un autòmat, de cara al sol i a la brisa humida, quieta com una esfinx.

Però els ulls sí que els movia, Victòria. Per això, quan la barca passava mandrosa pel seu davant, li va semblar que dins de la xarxa hi havia una mà. Per què li va semblar una mà a primer cop d'ull? Ben bé podia ser un pop, un guant de goma o un manyoc de cordills, i a ella, en canvi, li havia semblat una mà. Allò va fer que s'aixequés per seguir la barca fins on l'escala i la barana l'hi permeteren. El cor li batejava de pressa.

Calma, es va recomanar ella mateixa. Com podria avisar? Més calma, es va tornar a dir. Ells ja s'ho trobaran quan buidin les xarxes. Però, ¿i si s'amuntegava tanta brutícia que ho abocaven tot junt i no se n'adonaven? I, ben mirat, ¿ella que n'havia de fer?

Victòria tenia uns pen-

saments ben assumits: els morts sempre tencer gelosia dels vius, i per això procuren atraure'ls. Els morts de mort violenta sempre demanen justícia i venjança. Segons aquests principis, una mà apareguda volia dir que el mort donava senyals de vida: no volia ser oblidat. I ella, Victòria Prats, era qui havia vist el senyal, un crit d'auxili que demanava ser atès. Ella l'atendria, perquè era de cor generós.

En aquell moment arribava una de les barques d'esbarjo. Un mariner vell s'esperava a l'embarcador de fusta amb un cable a les mans. Quan la barca era a tocar, va llançar el cable al mariner de la barca, que el va entomar per fixar l'embarcació. Van baixar els pocs passatgers, i els dos mariners es van posar a enraonar dels torns que encara farien a la tarda.

Victòria s'hi va acostar per explicar-los que havia vist una mà a la xarxa de la barca recollidora. Els dos homes es van mirar amb contrarietat.

Complicacions ara que acabaven el torn de migdia. La barca recollidora era a l'altra banda del port, que donava el tomb. L'home més jove va entrar a la cabina i es va comunicar amb la barca. Al cap de poca estona es va veure que la barca venia, aquesta vegada una mica més de pressa. S'havia girat llevant, l'aire era fred, desagradable, i el mar s'encrepava lleument.

El mariner de la barca recollidora va alçar la

Una mà apareguda volia dir que el mort donava senyals de vida: no volia ser oblidat. I ella, Victòria Prats, era qui havia vist el senyal, un crit d'auxili que demanava ser atès. Ella l'atendria, perquè era de cor generós

xarxa amb un ganxo per la part més plena. Tots miraven intrigats, i Victòria va ser la primera a ofegar un crit: "Aquí!", i assenyalava la mà, morada i blanca entre immundícies. El pilot de la barca recollidora, amb el ganxo va fer passar la mà fins a la boca de la xarxa i la va estirar a coberta. Era una mà petita, inflada, amb filagarses de carn penjant. El mariner més jove va tornar a trucar, ara als guàrdies del port.

Victòria havia de marxar perquè tenia convidats. Els mariners plegarien més tard, a causa de la mà. De tornada a casa, Victòria pensava en el rostit de galtes de porc i sentia certa repugnància: després de tot, menjarien carn morta.

Ho va saber pels diaris. La mà, comprovades les empremtes necrodactilars, corresponia al cadàver d'una dona que havia estat esquarterada i repartida en bosses. Allò ja era un costum, i per la costa es trobaven sovint bosses amb restes de dones esbocinades. A unes els faltava el cap, a altres les mans, potser perquè les bosses s'havien reventat o perquè les havien llençat en llocs distints.

Mentre es menjava el rostit gustós de galtes de porc, Victòria va proposar com a tema de conversa la gelosia dels morts. "Sempre tornen, sempre ens demanen un record o una venjança", va dir bevent-se una copa de priorat, negre com sang quallada.

EL CONTE

Víctimes de la publicitat

Olga Xirinacs

Marta i Mirta són dues bessones de sis anys, menudes i morenes. El que Gabriel Ferrater n'hauria dit primes cabres magribines.

A Marta i Mirta se'ls encenen els ulls davant del palau dels globus salsitxa. Al palau dels globus s'hi entra per una arcada de cors blaus, estrelles rosa i una mena de salsitxes de colors que es mouen al vent. En un dels costats de l'entrada hi ha una altíssima torre formada per banderes inflades, Mickeys, Plutos, la Pantera Rosa, més cors i més estrelles. Tan alta que fins i tot les gavines s'aparten. Cinc fileres de badocs envolten el palau.

Marta i Mirta miren el jove príncep de cabells llargs i rossos, de mans lleugeres i ràpides, que és l'amo del palau i dels colors. Té un cofre de tresors d'on va traient figures diferents, totes primes com Marta i Mirta, i quan les infla amb l'aire de la seva boca es tornen joies vives, que brillen i es mouen. Els ulls de les bessones encara lluen amb més fascinació.

Les bessones s'han adonat que dins de l'arcada hi ha tres cadires petites pintades de blau. I que en cada cadira hi ha un nen assegut. El príncep ara treballa sobre el cap d'un dels nens, que somriu meravellat. Els altres dos nens s'esperen: saben que també tindran meravelles. El príncep somriu i posa una corona lila sobre el cap del primer nen. Bufa petites tires de colors i forma budells rodons grocs i rosa que enganxa a la primera corona lila. Munta un cercle vermell i l'acaba amb un caparronet de Mickey, que afegeix al conjunt. El primer nen ja és un petit príncep. Nota que al cap hi porta el senyal de majestat, i s'estarrufa. Surt per l'arcada amb pas solemne, mentre la

mare paga al príncep ros una quantitat convinguda.

Marta ha ocupat la cadira buida, i la coronaran després dels dos nens que s'esperen. Sap que ella serà més bonica que qualsevol dels dos nens, però s'impacienta a causa de l'espera. Quan surt un dels nens entra Mirta. Totes dues ja són assegurades a les cadiretes blaves. Marta i Mirta voldran la mateixa corona, amb la Pantera Rosa dalt de tot, ha dit la mare. Sempre les vesteixen igual, i Marta mira la seva germana com si es mirés al mirall.

Seràn princeses totes dues, coronades alhora, i potser podran volar i tot com dues papallones. Somriuen.

Mentre s'esperen, Marta i Mirta veuen una moto de color vermell brillant conduïda per un negre que aparca a tocar del palau de globus. La moto porta un caixonet també vermell, on hi ha una galleda, una escombria i un gran feix de papers. El negre treu la galleda i l'escombria i les deixa a terra, vora un pirulí d'anuncis. Després busca un paper del feix i l'estén amb les dues mans sobre els cartells anteriors. És l'anunci d'un recital, on es veu la gran cara d'un negre en verd.

A la columna de ferro els anuncis formen un gruix considerable. En alguns extrems el gruix es desprèn i s'inclina perillosament. Podria atrapar algú a sota i aixafar-lo. Marta i Mirta segueixen els moviments del negre amb ulls intrigats. El negre fixa el cartell i després hi passa l'escombria mullada per sobre. La cara del negre verd del recital es torna lluent i també somriu a les nenes. El negre posa més cartells, fins a abraçar tot el pirulí de ferro, que s'acaba en forma cònica de barret xinès.

Després el negre torna galleda i escombria al caixonet de la moto vermella, engega i marxa. Les nenes se

senten decebudes. Però de seguida apareix un home a peu que enganxa petits cartells blancs aprofitant que els anuncis grans amb la cara del negre encara són humits. El negre verd ja no somriu, tapat d'octavilles.

A Marta, el príncep ros ja li acaba la corona. Rosa, lila, negra, amb cors i, enfilada en equilibri, la Pantera Rosa que somriu a l'aire. Quan Marta es mira al petit mirall del palau, no es veu ella sinó que veu la corona, i li sembla que tothom li obrirà pas i la saludarà pel carrer. S'aixeca per deixar lloc a Mirta. A les dues cadires blaves hi ha ara un nen i una nena que s'esperen.

Mentre el príncep li munta la corona, Mirta veu que una moto vermella amb un negre, escombria, galleda i cartells para davant del pirulí d'anuncis.

Ara treu un cartell groc amb la cara d'una dona en color taronja, i l'enganxa sobre les octavilles blanques que mig tapaven el negre de la cara verda. Se'n va la moto vermella i la crosta d'anuncis s'inclina encara més, amenaçadora. Mirta obre els ulls en rodó i mira Marta.

Quan surt ja coronada per l'arcada de globus, i mentre la mare paga, Mirta i Marta s'agafen les mans i se'n van al pirulí. S'hi aturen davant, fascinades. Esperen una nova moto vermella amb un negre i escombria que porti una cara nova, que potser serà vermella o blava.

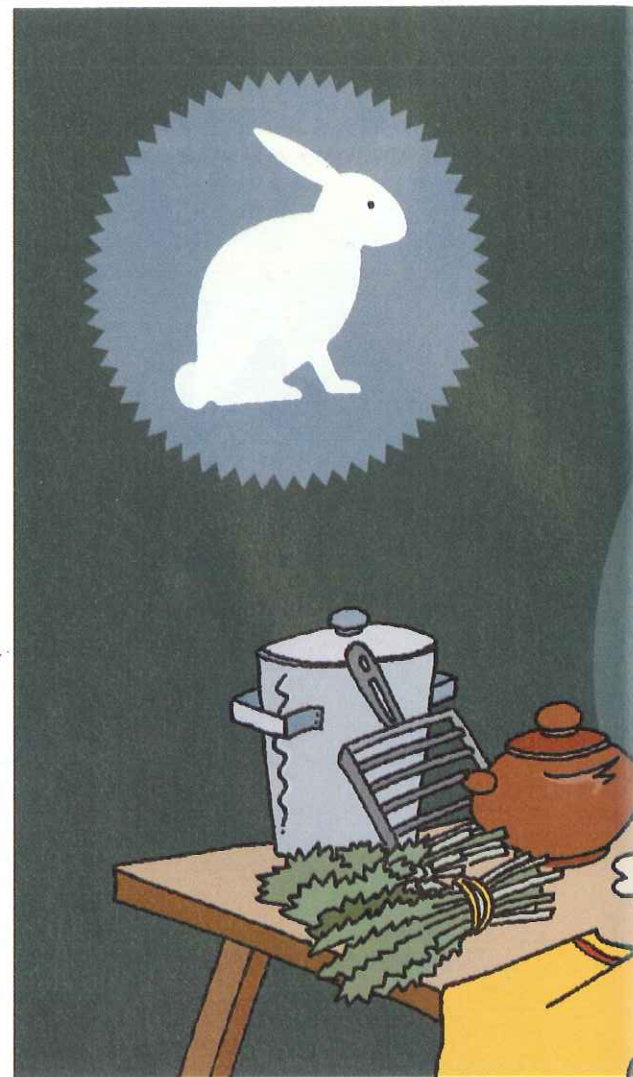
Mentre s'esperen, la crosta de cartells cau per fi com una paret, amb el pes del paper acumulat i endurit, i les atrapa totes dues. Se sent un crit general i els badocs giren el cap alhora sense saber què passa. A Marta i Mirta les treuen de sota, brutes i ploroses, amb les corones petades.

Quan Marta es mira al petit mirall del palau, no es veu ella sinó que veu la corona, i li sembla que tothom li obrirà pas i la saludarà pel carrer

EL CONTE

Rosi no es treia del cap el conill especial, tou i molsut, i només veia ulls descarnats que la miraven fixament, amb sorpresa agònica

Ulls de conill

La gallinaire polia un conill per a la senyora Bonshoms. Polir volia dir retallar la pell blanca o grisa encara adherida a les potes, escapçar el morret, obrir el cap pel mig—si la gallinaire afinava, quedarien mig cervell i mitja llengua a cada hemisferi cranial—i buidar els dos ulls. Que la senyora el trobés ben net i no s'impressionés amb la mirada fixa dels ulls del cadàver.

Els ulls, a la fusta de tallar, saltaven com grans de raïm de color gris rosat. Eren plens, de tacte elàstic, amb la nineta extraviada en direccions diferents, ja descoordinades. Cada ull mirava on podia, i la sensació, si algú s'hi hagués fixat, era que realment hi veien. I que suplicaven amb persistència inquietant. Però les dones estaven per altres coses.

La gallinaire tirà les deixalles en una capsa sota el taulell. Aquella feina la feia dotzenes de vegades cada dia, i els globus s'amuntegaven amb tonalitats diferents: rosa, gris, nacre. Amb el pollastre no, perquè passaven a formar part del suquet o de l'arròs a la cassola. La gallinaire, que es deia Rosi, els escurava amb gust; el ulls dels caparrons que ella es reservava no els buidava mai. Li agradava mantenir a la boca les dues boletes dures i blanques a què es reduïen els dos globus un cop cuits i xarrupats. Semblants també a les que fan els ulls de peix

de bona mida: dues boletes blanques que es poden fer saltar per sobre la taula, netes i polides. Rosi era molt polida, i la senyora Bonshoms hi comprava per això.

Rosi, la gallinaire, s'emportava a casa les despulles més tendres per als seus gats Meli i Melina. A Meli i Melina els agradava jugar a fer córrer els ullets de conill. Rodolaven pel terra de gres, empesos per les potetes suaus i pelfades i, si algú hi hagués parat compte, hauria vist que les ninetes es fixaven ara aquí, ara allà, i a vegades apuntaven als ulls dels gats, que tiraven el cap enrere, sorpresos. Quan passava això, els gats es menjaven ràpidament els globus, rebentant-los amb els finíssims ullals esmolats. Els gats tenen premonicions.

La senyora Bonshoms aquell matí havia comprat un conill especial, de carn flonja i tendríssima, gros però no vell, que el vell tufeja. El volia fer per l'endemà amb romesco de muntanya, que és diferent del de mar en alguns ingredients. Ja posava les cuixes molsudes i les ronyonades a enfarinar, quan de sobte es va sentir la mà punxada. Les fines costelles del conill s'havien cargolat i li travessaven el palmell com una filera de claus. La senyora Bonshoms va fer un crit, s'espolsà la mà d'esma i un dels ossos li saltà a l'ull i allà es quedà vibrant, com una fletxa de Lil·liput. Un regalim de sang es va barrejar amb la del conill, ja presa en petits fila-

ments al voltant del cor i de les freixures rosades.

A la mateixa hora, si fa no fa les quatre d'aquella tarda plujosa, Rosi la gallinaire preparava romesco de peix, amb nyores i avellanes. Meli i Melina jugaven amb els ulls grossos del conill especial. Eren uns ulls pesants, com de vidre, i, si algú hi hagués reparat, sempre quedaven amb les ninetes amunt, plantant cara. Al final de l'ull arrencat hi sol penjar una membrana, i en aquest cas del conill especial, d'un cop de pota de Meli la membrana rebotada es va aferrar a les cames de Rosi, que es va estremir.

Es va estremir més quan els dos ulls, elàstics, li van saltar dins de la cassola del peix ja preparat per posar al foc. "Quin fàstic!", va cridar Rosi. Mentre separava els ulls amb una forquilla, no s'adonà que una nova filera d'ulls, aquests de conill normal, les despulles de tot el matí al mercat, s'enfilaven pels seus braços amb bava llefiscosa i amb les ninetes clavades a les seves.

A Rosi se li van posar els pèls de punta. Volia treure-se'ls de sobre i se li aferraven als dits com ventoses. Va mirar els gats, a veure què feien, i els dos caparronets de Meli i Melina eren coberts d'ulls, que els donaven una aparença grotesca de meduses. No hi veien perquè els ulls se'ls havien sobreposat als seus. Els ulls dels gats són com grans de raïm verd, i ara eren grisos i rosa. Les dues bèsties saltaven i bufaven.

Rosi pegava cops de braç a cegues, perquè sentia la fredor mortal dels ullets damunt dels seus propis ulls. Per això li va caure la paella amb el sofregit als peus i es va escaldar; es va abocar l'oli sobre el fogó i hi va haver una flamarada que ella no podia apagar, que passà als plàstics i a les cortines de la cuina, i d'allà a la porta de fusta. Quan intentava fugir, va ensopegar amb Meli i Melina i va caure a terra sobre uns quants ulls més, que es van esclafar pel pes.

La senyora Bonshoms i Rosi, la gallinaire, van coincidir a urgències i un cop ateses les van posar en una habitació de dos llits. Quan la senyora Bonshoms va poder enraonar després de l'ensurt, va dir a Rosi, que anava embenada de cap a peus: "Quina coincidència! Estava preparant conill amb romesco i m'he clavat els ossos de la manera més estranya".

Rosi no es treia del cap el conill especial, tou i molsut, i només veia ulls descarnats que la miraven fixament, amb sorpresa agònica. Repetia una frase que ningú entenien: "És una venjança. És una venjança. Ells em miraven. No ho faré mai més". I es va tornar vegetariana.

La senyora Bonshoms, com que era fidel a Rosi, tan polida, la va seguir, també. Li agradava veure com polia els enciams i el bròquil tallant les fulles exteriors; com escapçava els porros i els alls tendres; com esgranava els pèsols i les faves, que a les seves mans semblaven perles.

EL CONTE

Eros dormia

El missatger portava un paquet. A Goliat, llegint el remitent li va saltar el cor d'alegria. Va donar propina generosa i es va dedicar immediatament a desfer l'embalatge. S'impacientava tallant els adhesius per alliberar les capes de paper marró. En un moment donat es va aturar. Ensumava l'olor que començava a desprendre's de l'interior del paquet. Una olor primitiva que li feia acalar els ulls i extreure de dins seu alguna vivència molt fonda. Goliat arrufava el front i somreia alhora, però el somriure li queia trist a les juntures dels llavis. Es va emportar el paquet a mig desfer i el va deixar a la taula del seu despatx.

Entrava una llum groga de mitja tarda i el llevant, humit, feia voleiar les cortines de fil cru. Encara amb els ulls perduts dins seu, Goliat es va mirar les mans i li va semblar que eren brutes de trastejar amb el paquet. Se les va rentar amb sabó d'olor i s'hi va fregar colònia. Es va mirar al mirall i es va veure el pèl crescut des de l'afaitat del matí; per un moment els ulls li van brillar, però es va encongir d'espatlles. Va Tornar al despatx amb el pas més lent.

Llavors ja es va acostar al paquet més a poc a poc. Retirava les capes de paper amb una cura extraordinària. S'hauria dit que despullava una dona. De fet era allò el que pensava Goliat, però va somriure de nou: ella no s'hauria deixat despullar com una cosa inerta. Goliat movia el cap tot dient-se que no, que ella no s'hauria deixat manejar com un objecte. Ella es despullava amb una indolència calculada i teatral; o apareixia nua com solien fer les Venus marines nascudes de mareperla. No obstant, a Goliat li hauria agradat alguna vegada poder-la des-
cordar, deixar

caure una peça i una altra, amb la mateixa lentitud amb què ara desprenia l'embalatge fins a arribar a la tremolosa membrana de paper de seda que cobria el llibre. Era el llibre que ell li havia regalat, que havia gravat per a ella sola després del primer any d'amor. Per què li tornava? ¿Fins a aquell extrem de crueltat podia arribar? Goliat es va censurar aquest últim retret.

Abans de treure el volum, Goliat va anar a la calaixera a buscar un retall de vellut lila que tenia. El va posar sobre la taula formant un drapejat lleuger. Després va agafar el llibre amb les dues mans i amb tota delicadesa fins a dipositar-lo sobre el vellut. També li agradava portarla a ella, en braços, però s'hi resistia. Això que cabia sencera en una abraçada de Goliat. Pensant-ho, Goliat feia el gest de gronxar un cos. Fins i tot li va venir una cançó al cap, que sempre li mormolava a l'orella. L'aire malva que xiulava per l'escletxa de la finestra li recordava que el seu gest només contenia allò: aire i prou. I llavors va notar una fonda onada càlida que se li arrapava al cor, se li escampava per la sang i es vessava en dues llàgrimes soles, grosses. Les va deixar lliscar galtes avall fins que se li van replegar als llavis.

Goliat en notà la salabror. Va olorar l'aire i també portava la sal del mar que tenia davant de casa. Es va demorar en el llibre sense obrir-lo. Hi va acostar la llengua i va llepar un bocí del cuir granat de la tapa. Fos pel gust de les llàgrimes o perquè realment ho era, el va trobar salat. No en excés. Just el punt de la pell d'ella. D'ella quan tornava de la platja. D'ella quan amb l'ungla li dibuixava el nom a l'esquena, a la cuixa, al pit, i l'esborrava amb els llavis lents, tan lents com l'escuma repetida de petites ones mandroses. Sense adonar-se'n, Goliat premia els llavis contra el llibre, ara moll de saliva i llàgrimes.

Quan va gosar obrir-lo pel primer full,

l'aire de fora ja entrava morat amb llenques primes i roges. Amb prou feines brillaven encara la plata i els cristalls de la vitrina; els records dels viatges amb ella.

El paper del gravat del frontispici era esgrogueït per les vores, ell que l'havia estampat sobre blanc de magnòlia, intens i car-nós. Va passar els fulls del llibre tan conegut, amb el sentiment d'observar una vida que ja no era la seva, i de buscar-hi, no obstant, algun indici que el pogués confortar.

A cada gravat hi va trobar una lleu flor premsada: genciana, vinca, botó d'or, mareselva, pensament. Les flors havien tacat lleugerament els fulls i les taques formaven una transparència sobre el dibuix; hi afegien un matís, una boirina, un tel, que modificava el conjunt. Ella, doncs, havia treballat en silenci sobre les figures gravades, amoroses, vives encara. Goliat rescatava ara l'agonia mai oblidada i es volia figurar el moment que ella collia la flor i la premsava. Havia pensat en ell, almenys, quan ho feia? Goliat olorava cada pàgina amb el desig de la recuperació morbosa.

A l'última pàgina, el recordatori. Dins de Goliat es va trencar alguna cosa, ell no sabia què. El recordatori era senzill, modest, per sortir del pas. El nom, una creu, un parenostre. ¿Només ALLÒ, per a ELLA? Portava una nota escrita a mà: "Ella em va demanar que t'enviés el llibre". Ni signatura. Era el màxim menyspreu. Era la prepotència de l'últim que havia posseït aquell cos ara difunt.

Era negra nit. La lluna sobre el mar era la mort que es mostrava en fosforescències inquietants. L'aire s'havia calmat. A poc a poc va obrir la vitrina i va treure una copa de cristall. La va estampar a terra amb fúria. Després un gerro. Les figures de porcellana. La plata, trepitjada i retorta. Finalment es va agenollar sobre els records vençuts i va fer un crit salvatge, abraçat al llibre que ella, després de morta, li tornava.

Es va aturar. Ensumava l'olor que començava a desprendre's de l'interior del paquet. Una olor primitiva que li feia acalar els ulls i extreure de dins seu una vivència molt fonda

EL CONTE

Primera comunió

Celest Amor, enfilada en un banc de la pèrgola del Parc, cridava la seva mare, però la mare estava atrafegada arreglant el llaç d'organdí del vestit d'Animeta Dolça. Animeta Dolça acabava de prendre la seva primera comunió, i ja es rebregava el vestit estarrufat saltant les escales de pedra que baixaven al Parc. Des de molt petita que ja fugia escales avall i s'amagava, amb gran alarma dels seus pares, que havien de córrer per por que no se'ls ofegués a les bassetes dels peixos vermells.

A poca distància el pare i el fotògraf discutien uns enquadraments. Els parents arribaven a pas lent i els amics i amigues de Celest Amor i Animeta Dolça, que eren germanes, empipaven els grans perquè els compressin gelats al bar del restaurant on dinarien. O patates fregides, el que fos. La canalla sempre havien de tenir els dits ocupats obrint paquets de cel·lofana o paper de plata. Mastegaven, xuclaven, mossegaven, i mentrestant observaven els moviments de la gent i rumiaven qualsevol estratègia empipadora.

Feia bon sol i Celest Amor duia un vestidet blau cel sense mànigues, mitges blanques i sabatetes també blau cel. Al cap, un llaç blau de seda penjava entre els cabells rossos i brillava amb el sol. Celest Amor tenia sis anys. Cridava la mare i la mare no li feia cas. Celest Amor premia amb força les dents i les parpelles, i amb l'esclatxa d'ull que li quedava mirava Animeta Dolça amb gelosia. Animeta Dolça anava saltant escales, lluny dels convidats. Volia cridar l'atenció i feia voleiar les faldilles estarrufades perquè se li veiessin bé les puntes dels enagos. Com una ballarina. No. Millor com una reina, perquè Animeta Dolça aquell dia portava corona, i no veia res més que el seu vestit.

Celest Amor, de lluny, mirava els amics, ja tacats de xocolata, i vigilava la seva germana, que voleiava com una papallona, amb el fotògraf darrere i la mare endreçant-li el llaç de la cintura. La mare tenia calor, i es posava bé el preciós vestit de seda verd clar, que amb l'aire se li obria per allà on no tocava. El fotògraf retratava Animeta Dolça entre les flors dels parterres, reflectida a l'aigua de la basseta, amb el mar al fons; abraçada a una palmera baixa, pujant al gronxador. Seria un reportatge vistós, que els pares pagarien bé. I encara quedava el dinar. El pare

donava conversa als convidats, no fos que se sentissin abandonats dels felïços amfitrions.

Celest Amor, amb els ulls gelosos, va rumiar una primera tàctica. Com que ningú li feia cas, va buscar l'ombra dels arbres per acostar-se i que no la veiessin. Els parterres solien ser plens de tifes de gos i ella ho sabia perquè la mare, quan les nenes eren més petites, les solia advertir dient: "No ho toqueu, que això és caca".

Amb l'estampa del recordatori, que representava un Jesuset somrient amb un be, va agafar un parell de cagallons tendres i es va acostar a Animeta Dolça per l'esquena, mentre aquesta provava de seure perquè la retratessin. Li va empastifar tota la vora del vestit i un bocí del llaç. Es va retirar també d'amagat. Tenia les mans brutes i li feien pudor.

Va pensar rentar-se-les a la basseta dels peixos, però després somrigué, satisfeta amb una altra idea. Es va posar a plorar, acostant-se a la mare, i se li va aferrar a les faldilles llargues i sedoses, de color verd clar. Li va omplir el vestit de mocs i de caca de gos: "Mare, he caigut!", anava somicant. Però de seguida va marxar corrents, a jugar, i la mare va sospirar, alleujada i se'n va anar amb els parents.

Celest Amor va estirar Animeta Dolça, que ja havien retratat de totes maneres. La va portar prop d'una de les bassetes de peixos, la que estava amagada entre escales. "Oh, Animeta Dolça, t'has tacat tota de caca de gos!". Animeta Dolça, amb les celles arrugades, es va girar i va veure que anava fastigosament bruta. "Jo et netejaré i de seguida s'eixugarà la roba!", es va oferir Celest Amor. I Animeta Dolça, com que per allà a prop no es veia ningú, va dir que sí.

Es van agenollar prop de l'aigua. Celest fregava darrere i Animeta no va poder reaccionar a l'empenta que li va donar la seva germana. Va caure plana dins, de bocaterrosa. Celest també es va ficar a l'aigua: "Ai, ai, ai, he caigut sobre teu, quin mal!", anava dient, per dissimular. La basseta no era fonda, però hi havia llot i verdet, que feia relliscar. S'aixecaven i queien, i llavors Celest i Animeta van començar a riure i a xipollejar, amb els vestits enganxats a les cames i cuixes. Reien com boges i la corona flotava com una ofrena floral. Els peixets vermells fugien dels seus peus i s'arraconaven a les pedres del brollador de l'extrem, on l'aigua rovellava la roca.

En aquell moment, Celest Amor, allà dins, va tornar a estimar la seva germana, encara que Animeta Dolça fes la primera comunió.

Celest Amor, de lluny, mirava els amics, ja tacats de xocolata, i vigilava la seva germana, que voleiava com una papallona, amb el fotògraf darrere i la mare endreçant-li el llaç

L'agonia de Severià Vargas

Severià Vargas feia dos anys que dormia a la platja, en una cova aplanada. Una cova prou gran per encendre-hi foc a l'hivern, escalfar-s'hi i fregir-s'hi un tall de cansalada. Ell, al principi, s'hi hauria volgut morir, allà. Però la cova el va ajudar a viure.

A poc a poc, Severià hi havia anat portant ara una paella, ara una manta, ara un carretó de supermercat que li feia d'armari. En fi, s'havia acomodat al medi, que no era del tot hostil.

De seguida hi va acudir un gos llop abandonat i Severià va compartir amb el gos el matalàs i la cansalada. El gos, agraït, vigilava, i Severià podia sortir sense por que un altre rodamón s'instal·lés al seu cau. Al gos li va dir Satanàs.

Severià s'havia trastocat a causa d'un desengany amorós. El desamor i la indiferència creixent de la seva parella li havien anat minant les defenses. No entenia el desamor, perquè ell estava ple de projectes i d'il·lusions per a tots dos. No sabia què fer-ne de tot l'amor que portava dins, i aquella mateixa pressió el va ensorrar. S'ofegava i li semblava que el cor li sortia per la boca i pels ulls. Un matí va marxar de casa sense saber on anava. Un tren. Altres ciutats. Una platja a l'oest, on les gavines cridaven com si ploressin. "Ploren per mi", pensava Severià, que volia morir per no patir tant.

Devia ser hivern, perquè quan el sol es ponía al mar i ell encara en mirava el reflex a les ones, hipnotitzat, va tenir fred. La punta rocosa entrava a terra i feia coves poc fondes, com nínxols horitzontals, on no arribava la marea alta. Com el sepulcre de Moisès, que una vegada Severià havia vist dibuixat en unes estampes bíbliques.

"Aquest serà un sepulcre per al meu amor, i per fi descansaré", es va dir en veure allò. Va triar la cova més gran i s'hi va quedar estirat tota una nit. Però no es va morir.

Va passar l'hivern de marors i boires, però el sol era fidel a pondre's sobre l'aigua, acariciant Severià fins a última hora del dia. Com que la mort no li venia ni ell l'anava a buscar, Severià es mantenia amb poca cosa, que demanava pels carrers. Es va quedar amb la pell i l'os, però amb la carn i el greix que perdia també marxaven la tristesa, l'angoixa i el record feridor. Severià resistia al seu nínxol, amb el gos; menjaven patates al caliu i peix que els donaven els pescadors; vestia de caritat. Satanàs el vigilava com un gos de pastor les seves ovelles.

A l'estiu allò s'omplia de banyistes, surfistes i navegants de petites barques. Severià es va tornar un banyista més, i va agafar un color torrat fosc a la pell. A la tardor, les pluges omplien rieres i torrents, i portaven branques, arbres arrencats, animals morts i algun ofegat i tot. Severià, quan passava allò, es senyava i avisava l'autoritat. Ell i Satanàs eren l'única companyia del difunt a la platja buida. Ells i les gavines, que semblava que ploressin la mort a crits.

Ja feia dos anys. Va aprendre a distingir les barques de pesca i les dels contrabandistes. Sabia posar esquers de sardina per agafar els crancs amagats a la sorra. De tant en tant, quan mirava les onades desfetes en escuma a la platja, li semblava que el seu amor també s'havia desfet en borbolls, absorbit per la sorra. Recordava i somreia, amb un somriure rovellat i humit com el capvespre. No podia deixar de recordar, però el dolor ja no li rosegava els ossos ni li retorçava el cor d'aquella manera tan viva.

Va entendre que podia viure a la cova i a la platja indefinidament. Ell mateix s'havia tornat dur com un cranc, i la cova era la seva cuirassa. Els habituals de la platja li deien el Fumat de la Cova, i sabien que el Fumat de la Cova era inofensiu, però ignoraven que el desamor li havia girat el cervell. Va pensar que viuria allà fins que es morís, sí; però la mort ja la veia més llunyana.

Una nit de setembre havia acabat de fer truites de farina i fregir cansalada. Era un bon sopar, i Satanàs treia la llengua atent i vigilant, amb els ulls brillants que reflectien el foc a terra. Després de sopar, Satanàs va sortir de la cova i començà a udolar com un llop, però no hi havia lluna. L'aigua estava calma, esperant alguna cosa. Severià es va estremir, perquè sabia que els udols a vegades volen dir mort. Vindria un difunt per l'aigua? ¿Seria la pròpia mort? Severià va tenir per primera vegada des de feia dos anys el desig de viure. Ell allà a la cova, amb el mar que l'adormia a carícies cada nit en aquelles platges feréstegues. Severià es va ajeure i Satanàs va callar, però estava alerta.

L'endemà no quedava rastre de la vida a la cova. La torrentada ho havia arrasat tot. La platja era un vòmit de troncs, pedres, animals i ferralla.

Les ones gronxaven branques, avirant ofegat, mobles esventrats, i l'aigua feia un cercle fangós que s'eixamplava per moments, barrejat amb algues monstruoses.

A Severià Vargas el van trobar aigües avall, amb altres ofegats. Alguns apareixien a les xarxes dels pescadors; llavors els pescadors es senyaven i maleïen alhora, i llençaven la càrrega. A Severià la mort li va arribar a deshora, quan ja no la necessitava.

A l'estiu allò s'omplia de banyistes, surfistes i navegants de petites barques. Severià es va tornar un banyista més

L'esquelet d'Horaci Vergés es va quedar perplex davant d'un banc de fusta pintat de verd, en un petit jardí de la Part Alta. Allà, assegut i desconcertat, un altre esquelet repenjava el cap a la mà i el colze al genoll, en la posició clàssica de meditar.

Amb els dies de calor, l'esquelet d'Horaci ja sortia bastant. L'aire de la nit no era agressiu i l'asfalt conservava l'escalfor del sol. No s'havia topat mai amb un contemporani, i en va tenir alegria, perquè ell era de mena confiat i sociable.

—La nit és bona —va començar, per dir alguna cosa. Hi havia silenci i olor de pins. Es podia sentir el suau moviment de braços, mandíbula i vèrtebres.

—Segons com es miri —va fer el del banc, alçant el crani.

—¿No estàs content? —es va estranyar l'esquelet d'Horaci, sempre vital.

—¿Content, jo? Seu i t'ho explico —l'altre assenyalava el banc.

Amb un petament de fèmur i pelvis contra la fusta, l'esquelet d'Horaci va seure.

—Només surto quan el meu pintor dorm —s'explicava, per donar confiança.

—Doncs jo no havia sortit mai, i m'estranya com resulta de fàcil... Ara mateix hauria de ser a casa, dins de la banyera. He fugit corrents i aquí sóc.

—¿No t'agrada el bany?

—No pas de sang. Visc al cos d'Antonio Gargarella, un antiquari italià. Gargarella s'acaba de tallar els canells i l'aigua a poc a poc sembla que es vagi tornant vi. ¿Què volies que fes? Jo no vull morir i estic entre la vida i la mort, perquè el cos m'arrossegava. Quin destí més trist, el nostre, sempre a mercè dels rampells del cor. Mira com tremolo.

L'esquelet del banc, en efecte, espetegava contra la fusta. El jardí estava tranquil. Només sonaven els

ossos i les campanes de les hores.

L'esquelet d'Horaci, preocupat, movia el cap. Ell tampoc hauria suportat una situació com aquella. L'esquelet sempre estima la vida i pretén ser immortal.

—Per què ho ha fet?

—Pel que ell en diu penes d'amor. El seu amant l'ha deixat. Ja feia temps que patíem. Ell i jo, vull dir. Havia deixat de menjar i els meus ossos quedaven desprotegits, només amb la pell a sobre. He passat fred, aquest hivern.

—Diuen que no es mor ningú, d'amor...

—No t'ho creguis. No sé d'on surts, però et veig ingenu. Per amor es mor i es mata. D'ençà que no hi ha la seva parella a casa, els meus ossos s'han cansat de marcar el seu número al telèfon. Després s'han cansat d'estar sobre el telèfon sense marcar. Sempre esperant. Després, d'enfilar-se als armaris i destruir cada peça de roba, cada record, cada mostra de cabell.

—¿Cabell?

—Sí. El seu amic és perruquer, i a casa tenim una vitrina on pengem mostres dels cabells de tots dos en graus de colors i

d'ondulacions, segons modes i èpoques. Era preciós de veure. Va cremar les mostres una per una.

—¿Vols dir cabells com els trofeus de guerra indis?

—No, és clar que no. Eren feixos de cabells lligats amb cintes. A vegades llargs, si se'ls deixaven créixer.

L'esquelet d'Horaci s'imaginava la vitrina de cabells. Horaci tenia una vitrina amb cartes, també lligades amb cintes. No les havia cremat. Horaci era feliç i correspost. El seu esquelet no sabia què era un desamor, i menys una banyera amb sang.

—¿Vols dir que el teu cos encara no és mort? ¿Vols que hi anem?

—¿Vindries?

Els dos esquelets van passar els carrers per la banda d'ombra i van entrar al silenci borrós d'un pis a les fosques.

—És aquí —va indicar l'esquelet de la casa, assenyalant el bany.

—Traiem-lo! —va decidir l'esquelet d'Horaci. Ell era pràctic. Potser ingenu, però pràctic. El cos era d'uns quaranta anys, blanc i ros.

Van ajeure la pell buida a l'estora. L'aigua, vermellosa, regalimava.

Encara no era fred. Van buidar la banyera.

—Ara entra-hi —va manar l'esquelet d'Horaci.

L'altre, amb aprensió, va retornar al cos. L'esquelet d'Horaci li va embenar els canells.

—He de marxar, però et vull tornar a veure. Resisteix-te si ho prova de nou. Rellisca, trenca't un os, si cal, però mantén-lo viu, perquè tinc una idea. Adéu.

Abans de marxar, l'esquelet d'Horaci, amb les tisores de la manicura, va tallar un feix de cabells d'Antonio Gargarella. Eren rossos i suaus, encara molls. Se'ls va cargolar a l'índex. "Els cabells són eterns, també", es va dir.

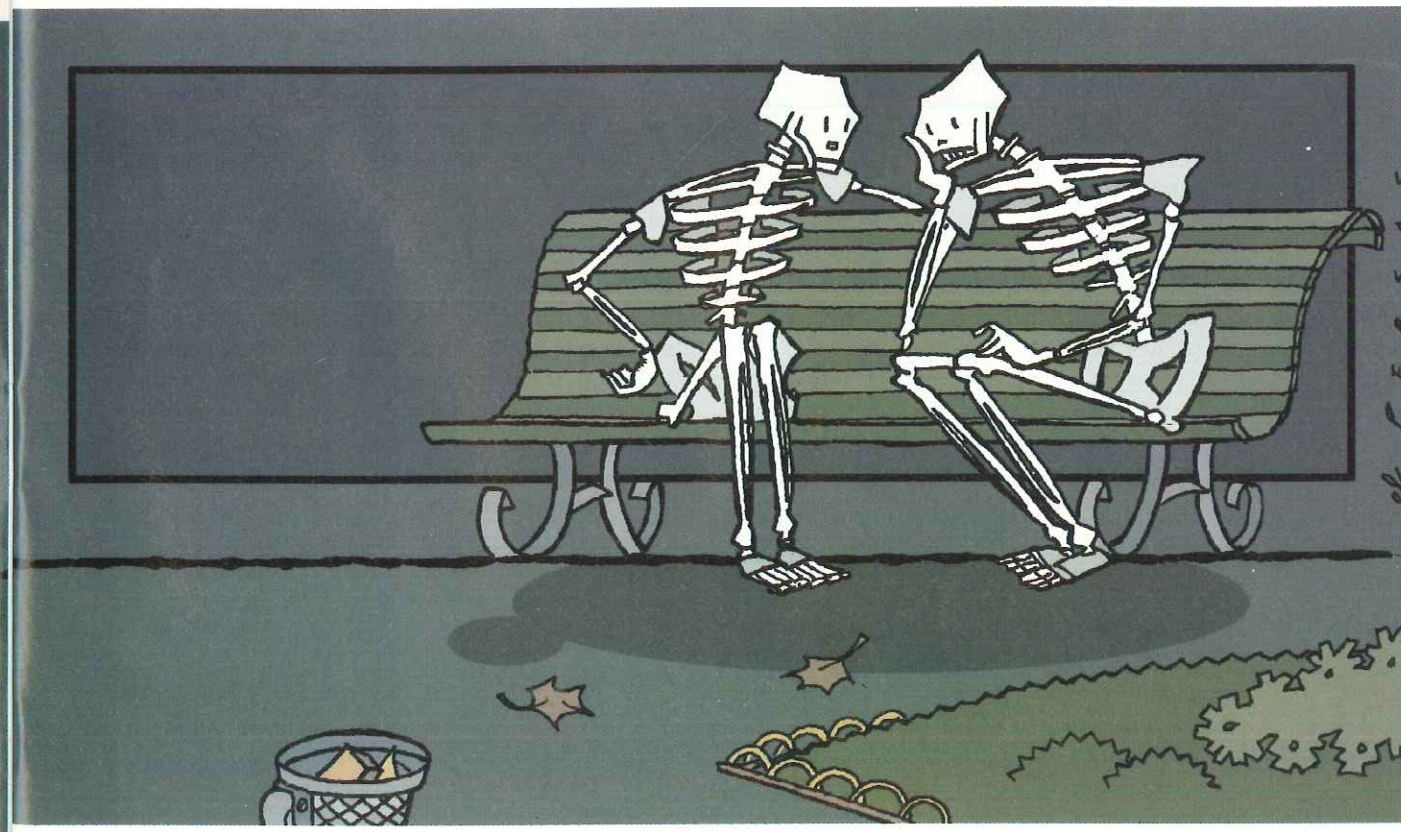
El primer esquelet va fer moure una mà i la mandíbula per dir adéu, sense gaire força.

Horaci Vergés, en despertar-se, es trobà un floc de cabells rossos als dits, i va somriure. Però aquella nit havia dormit sol, i va quedar intrigat.

Olga Xirinacs

Horaci tenia una vitrina amb cartes, també lligades amb cintes. No les havia cremat. Horaci era feliç i correspost. El seu esquelet no sabia què era un desamor, i menys una banyera amb sang

L'esquelet

Jardí amb síndria i lletsons

Jo hi he parlat. El conec. És el mateix home que portava la barca de neteja i va trobar la mà al port. Una mà blanca, ja mig rosegada pels peixos, esfilagarsada... -va dir vivament Jeremies Guiu traient les torrades del foc i omplint les graelles amb més llesques.

-Per això fa de jardiner, perquè al port sovint trobava restes humanes, i ell amb la barqueta vinga recollir ara un crani, ara un peu... Se'n va afartar, deia, i va passar a terra ferma. Jo també el conec -explicava Júpiter Bou, oliant les torrades.

-Té, i ara això... És ben fort... -comentava Assumpcioneta Hill, disposant la botifarra a les plates.

-Em voleu explicar què és això tan fort? -demanava Arkàngel Tamiroff, que preparava les begudes i no sabia de què anava tot allò-. No conec el de la barca que ara fa de jardiner ni el que li ha passat.

-Seiem, que el sopar ja està, i t'ho explicarem tot -manava Assumpcioneta Hill, obrint la seva cadira de director, de lona negra.

Eren al jardí de Jeremies Guiu i s'anava fent fosc. Les guspines del foc es confonien amb les últimes clarors entre els pins. Podien sentir les merles, que sempre retiraven tard. I, passada la carretera, el mar feia una remor baixa, desganada.

EL CONTE

Va començar Jeremies:

-El pobre home treballava al port en una barqueta recollidora de brossa, ja saps, aquelles que porten una xarxa a cada banda i arrepleguen plàstics i pellofes per mantenir la superfície neta, és un dir. Però va agafar una mala temporada i va començar a trobar restes humanes, l'última la mà que et deia.

-Restes de suïcides? -va fer Arkàngel.

-I assassinats, Arkàngel. ¿Has sentit a parlar dels esquarterats, o esbocinats? Un xicot s'hi dedicava, fa poc. Escampava restes per tota la costa, i uns ecologistes de la Torre van trobar una bossa amb un cap, que els rapinyaires es disputaven. Em penso que una escriptora en va fer una novel·la i tot -aclaria Júpiter, llepant-se l'oli dels dits.

-Hi heu d'afegir els cadàvers que baixen malmesos per les rierades. I els ofegats accidentals, que poden ser banyistes o exploradors submarins atrapats en coves -a Assumpcioneta Hill li agradava precisar.

-Anem al gra. L'exbarquer s'ha tornat jardiner. I un dia d'aquests cavava un bancal per plantar-hi crisantems. Aquest home sembla que hagi llegit Giovanni Mosca, de la manera que treballa... Estic per contractar-lo jo.

-Em vols fer guiar? -Arkàngel alçava la cella i aturava la mà amb la torrada a mig aire.

-No, home, no. Però vet aquí que amb el càvec topa un manat d'ossos i li surt un esquelet sencer. I ell no s'ho pren com el protagonista de *La mort no és així*.

-Interessant, interessant. He llegit al-

guna cosa de morts enterrats en patis i jardins. N'hi ha afició -Arkàngel es bevia el priorat negre a glops petits.

Júpiter reia mentre s'eixugava els llavis, greixosos de botifarra. Assumpcioneta servia els lletsons que havien amanit, collits al jardí, i també reia, divertida.

-Rieu de mi...? -s'empipava Arkàngel.

-I ara! És que el jardí és el del cementiri. L'home és jardiner allà. Es veu que ell cavava en una zona vella, on segurament devien faltar làpides o senyals, i els difunts de terra sortien a saludar el jardiner que, després de tot, els distreia una mica del mortal avorriment. A nosaltres ens va fer molta gràcia això, perquè l'home surt del foc i cau a les brases -acabava Jeremies, disposat a tallar la síndria-. Per cert, veieu?, la síndria sembla ben bé un cap esberlat, d'on salta un queixal negre, i un altre, i la sang pàl·lida s'escola...

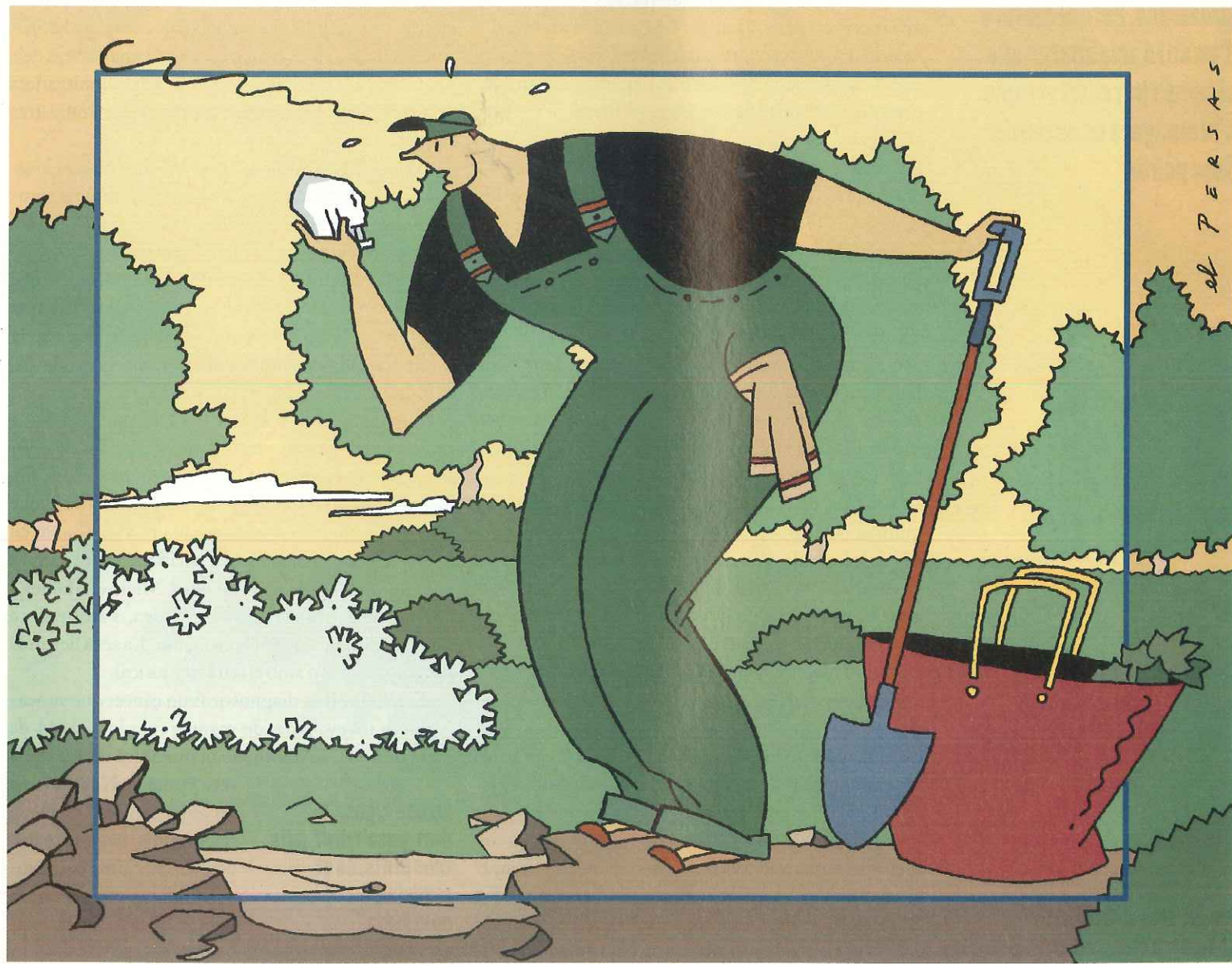
-Per què no fas amb la síndria un cap com de carbassa de Halloween? Vinga, que el penjarem d'un pi amb una espelma dins -proposà Júpiter.

El van fer i penjar. Com que era fosc del tot, el jardí prenia aparença sinistra, i els amics es menjaven la síndria en copes, amanida amb *chartreuse*.

-Per cert, Arkàngel, ¿ja saps que aquest jardí on som forma part de l'antic cementiri dels mariners? -informà Jeremies-. L'ajuntament el va vendre a parcel·les i jo en vaig comprar dues. Qui sap d'on prenen l'aliment, aquests vells pins...

-I d'on s'han engreixat aquests lletsons que t'acabes de menjar... -reblava Assumpcioneta Hill.

“El pobre home treballava al port en una barqueta recollidora de brossa d'aquelles que porten una xarxa a cada banda i arrepleguen plàstics i pellofes per mantenir la superfície neta. Però va agafar una mala temporada i va començar a trobar restes humanes”

El respir

La forense ja havia marxat. La seva ajudant acabava de dipositar les restes sobreres al cubell després d'haver preparat les seccions de teixits en formol per a la necròpsia. El cadàver ja era al seu calaix frigorífic, i no havien avisat de cap més tramesa, de manera que va sortir a airejar-se.

Soledat Amaia, l'ajudant, treballava al dipòsit d'un cementiri de ciutat mitjana. Quan acabava la feina solia passejar per la part central, on hi havia jardins que feien agradable el passeig, ombrat per vells xiprers corpulents. A cada banda, elevats, hi havia els grans panteons amb les figures de marbre, i ja al final es podien veure els nínxols nous, construïts com una ciutat futurista.

A aquella hora de mig matí no hi solia haver ningú, i els seus passos feien cruixir la grava. El vigilant sortia a fer un cafè a la cantonada i la gent sabien on el podien trobar. Soledat Amaia s'enretirà els cabells foscos amb un moviment de cap i alçà la cara per respirar a fons.

Li agradava llegir les dedicatòries antigues gravades a les làpides, com aquella que feia: "Dorm, amor meu, sota eixa llosa ton somni etern, / que aquí no hi ha per qui hi reposa estiu ni hivern." Hi trobava una plàcida malenconia, i com que Soledat era jove i apassionada, es podia permetre instants de romanticisme, que ràpidament s'esvaïen quan tornava als tràfecs de la ciutat. Necessitava aquest contrast, el buscava.

Només hi havia un inconvenient: les parelles ocasionals

que havia tingut no compartien la seva sensibilitat pels símbols funeraris, ni sabien somriure a l'aire tebi dels massissos de crisantems i cineràries.

Va ser llavors mateix, pensant aquestes coses sota l'ombra aromàtica dels xiprers, que va veure la reixeta oberta. No res, només el rectangle metàl·lic de tres pams al peu d'una làpida monumental de marbre que s'inclinava suaument fins a terra. Sempre l'havien intrigat aquells rectangles de metall daurat, que semblaven de ventilació. ¿O potser de respir? ¿Respiraven? Soledat Amaia va sentir un calfred, però el dia era amable i el sol anava cap a migdia.

Al capdamunt de la làpida, un àngel de marbre blanc amb les ales esteses feia com si volgués recollir algú amb el braç dret i assenyalava el cel amb la mà esquerra. Un bellíssim escorç, havia pensat sempre Soledat Amaia. L'ànima invisible s'acomoda al braç de l'àngel com en cadireta, o s'hi abraça al coll, i els dos esperits pugen suaument fins que es perden entre els núvols. Aquella imatge la feia somiar i somriure, perquè ella sabia que la mort no era tan dolça. Una cara de la mort, la més fosca, era dins dels calaixos frigorífics, i ella en feia llenques per analitzar, submergides en formol. Per què, realment, no se'ns emportava l'àngel assignat a la nostra custòdia? Soledat Amaia somreia al seu àngel amb complicitat: l'endevinava al seu darrere; ell no feia soroll a la grava, com ella, però el pas movia les fulles i feia estremir les flors.

A Soledat li hauria agradat veure com tots aquells àngels de marbre emprènien el vol. ¿Per què no ho feien? ¿Què volia dir la presència pesant del marbre clavat a terra? ¿Eren record de glòria o certitud d'impotència? Va seure a considerar

aquelles coses, mentre les orenetes donaven lleugeresa a l'aire. A vegades s'acostava el vigilant: "¿Destorbo?", preguntava. Soledat li somreia fent que no, i l'home seia al seu costat. Ara el va veure que venia.

—T'he portat cafè, ¿et ve de gust? No gaire feina, avui...

—Gràcies, Custodi, a mi no em ve d'un cafè. Per aquest matí ja he acabat. Passejava abans de marxar... Per cert, mira aquella reixeta d'allà. Per què deu ser fora de lloc? I no t'ho he preguntat mai, però, per a què serveixen aquestes reixetes?

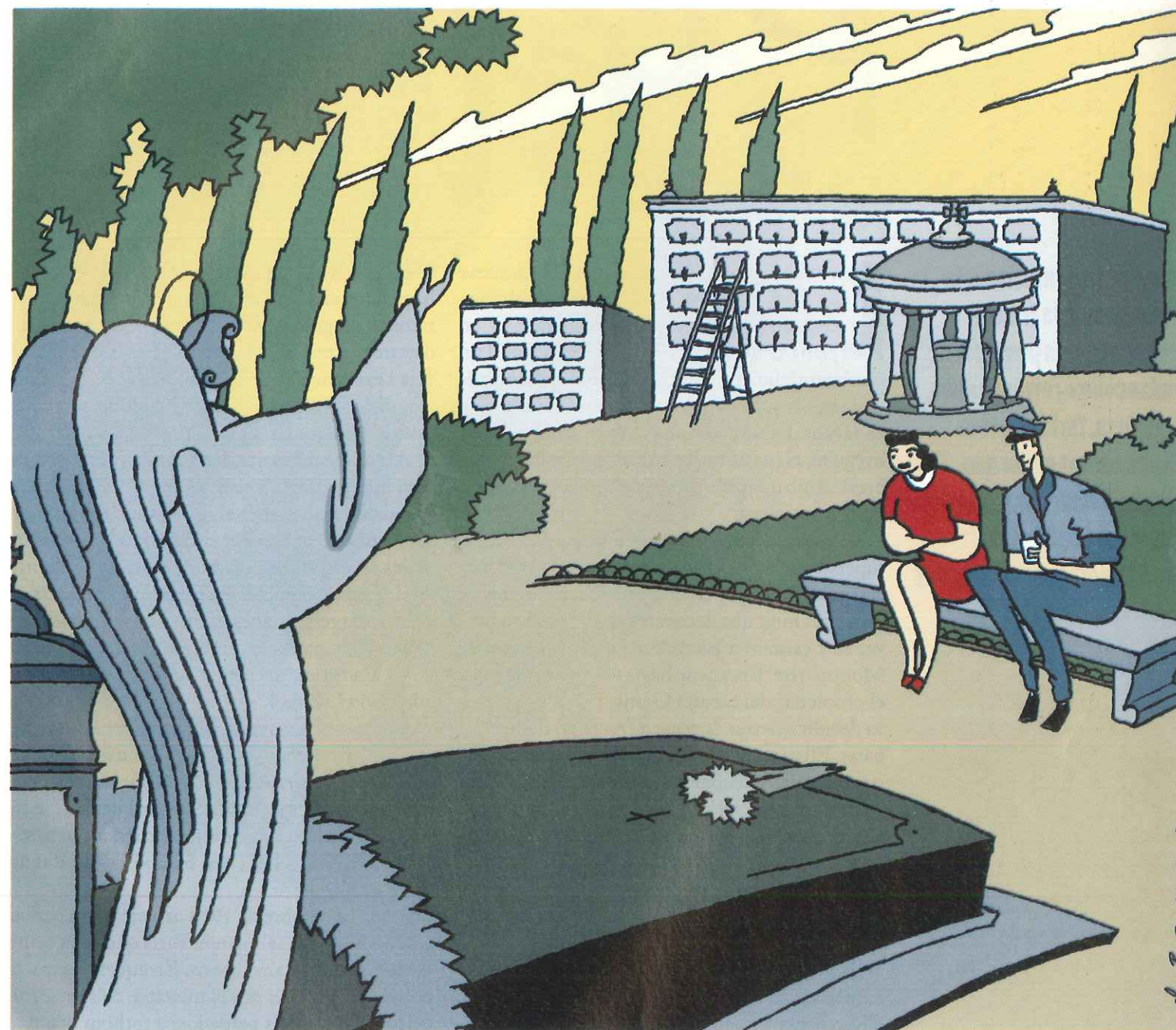
Custodi Serafi devia tenir quaranta anys. Semblava fet d'escorces de xiprer, prim i desmanegat, com si s'anés a desmuntar d'un moment a l'altre. Enraonava poc i mesurant les paraules. Va somriure.

—Al principi, quan vaig començar a treballar aquí, jo tenia divuit anys, m'afanyava a mantenir un ordre escrupolós. Ni una grava fora de lloc. Si trobava una reixeta torta, la fixava bé. Però ple-gava i l'endemà trobava les reixetes decantades, com aquesta. Vaig pensar que no saltés canalla de nit, a fer malifetes. I vaig preguntar-ho al vigilant jubilat. "Deixa-ho estar. Respiren", em va dir. Res més. I ho deixo estar, perquè gairebé no se n'adona ningú.

—Què vols dir, amb això que *respiren*? —Soledat Amaia somreia ensenyant unes dents precioses entre els llavis plens.

—No res. Simplement que surten. No t'ho hauria dit però sé que ho entens i ho mantindràs secret. Ells hi són. Un altre dia t'explicaré el que pot passar amb les làpides velles, però ara ve gent, perdona —Custodi va anar a atendre els que entraven.

Soledat Amaia contemplava les reixetes, divertida. Ja s'ho pensava, que hi eren.

A Soledat li hauria agradat veure com tots aquells àngels de marbre emprènien el vol. ¿Per què no ho feien? ¿Què volia dir la presència pesant del marbre clavat a terra? ¿Eren record de glòria o certitud d'impotència?

Gran recorregut

Olga Xirinacs

El GR-7 s'endinsava al bosc profund. En certs moments es feia torrençera abrupta i estreta, una davallada de pedres despreses per l'erosió contínua i no pas sempre a causa de l'aigua. Després, el GR-7 s'abocava en lloses planes sobre una cinglera i tornava a entrar al bosc allargant-se en túnels de verdor entre grèvols, boixos i moixeres.

Feréstec, solitari, tancat. Als costats del camí, enormes despreniments fruit d'antigues convulsions geològiques formaven balmes inquietants, i la rocalla presentava formes amenaçadores.

No tothom sap apreciar les formes i els seus significats, i els visitants haurien d'anar molt amb compte. El bosc, malgrat les violacions constants, té les seves defenses. Aquesta és la història d'un cas

de defensa per agressió reincident.

Un matí de boira espessa, la Roca de la Mort Grisa, dreta al costat esquerre de la torrençera, va proposar a la Roca de la Guineu, que feia un alt esgló al mig del camí:

—Només que t'alcessis dos pams, gran com ets, ja el decantaries cap aquí. Llavors jo em mouria i l'atrapariem entre totes dues. ¿Què et sembla?

—Em falta poc. M'han torturat de tal manera que ja no tinc fesomia. A la Roca del Corb li han trencat el coll. Mira-la com jeu aquí sota, esmicolada. Potser encara em farà falta un viatge més, una nova topada, perquè em pugui moure bé.

La Roca de la Mort Grisa es dreçava limitant el camí, i també presentava refrecs considerables a la base. Li agradava la boira, perquè aquell vel humit anava bé

a la seva forma misteriosa. Era orgullosa i no volia ser vençuda.

—Esperarem —va dir, amb la seguretat natural d'una llarga experiència monolítica.

Van sofrir un nou atac, i aquella vegada, a la torrençera, van caure les Rokes Petites de l'Auró. Les arrels de l'auró se n'havien ressentit i palpaven l'aire amb angoixa de no trobar la terra molla i fosca que les engreixava.

Allò havia fet que la terra al voltant de

la Roca de la Guineu es desplaçés, i la Roca ja ballava com una dent fluixa. Per facilitar l'acció, aquella nit va ploure, i

EL CONTE

Tot el bosc tremolava amb enuig perquè no volia ser pertorbat. Les profunditats del ventre verd preparaven les seves digestions

l'aigua s'escolava barranc avall, descarnant les roques que, en aparença, presentaven la mateixa posició de sempre.

—Estic a punt —va comunicar aquell matí la Roca de la Guineu, lacònica.

—Serà avui, doncs. Recorda't de fer-lo saltar cap a mi.

—Així ho faré.

La Roca de la Guineu no sabia si es podria esperar tant, perquè trontollava fins i tot al pas cautelós de la guineu que marcava el territori.

Se sentien venir de lluny. Tot el bosc tremolava amb enuig perquè no volia ser pertorbat. Les profunditats del ventre verd preparaven les seves digestions.

S'acostaven. Al seu pas sucumbien les fràgils escabioses, les delicades mareselles i la granada boixerola. Es trencaven branques de teix i de pomerola, es ferien els

pins i es destrossaven boixos i carolines. Morien les falgueres, i la molsa era arrabassada com pell arrencada del cos.

Ja entraven al barranc. Les pedres s'estremien, rodolaven, eren empeses avall, esmicolades, desplaçades, deixant al descobert els nius de formigues que intentaven fugir i salvar les larves. El soroll pertorbava la quietud i els ocells fugien esfereïts.

Per fi van arribar. La torrençera s'estremia tota amb les vibracions que commoien el cor del bosc. Era l'hora.

La Roca de la Guineu, empesa en palanca per un costat, saltà dos pams amunt, fent decantar la roda cap a l'esquerra. Allà, la Roca de la Mort Grisa atrapà el cos decantant-lo a terra i caient-li a sobre amb tot el seu pes i llargada.

Encara no es va fer el silenci. El bar-

ranc era estret i el cos va quedar aixafat i empresonat, però la moto va rodolar avall i va arribar a les lloses traient espurnes; després va relliscar fins al precipici, per on es va estimbar. Llavors el silenci líquid i verdós del bosc va cobrir-ho tot, com l'aigua després que hi ha caigut la pedra.

A causa d'aquella acció, la Roca de la Guineu va tornar a la seva posició natural, pel pes de la Roca de la Mort Grisa sobre seu. La Roca de la Mort Grisa, ja gairebé al vespre, va ser alçada a força de braços per poder treure el cos de sota. La van deixar allà on havia sigut sempre, dominant el barranc. Així va continuar fent projectes amb la Roca de la Guineu.

Hauria de servir d'avertiment, perquè la cara de la mort se li marca ben bé.

La nit del pou

Una tarda xafogosa d'agost, l'esquelet d'Horaci Vergés va quedar impressionat per un documental de televisió. Es mostraven les excavacions de l'antic cementiri d'Alexandria, on pisos i pisos de nínxols sota terra, excavats a la roca, havien guardat els morts en la foscor més secreta fins a l'arribada tumultuosa dels arqueòlegs.

Una esgarripança el va recórrer del crani al taló en pensar que ell, un mal dia, es podria trobar presoner en una ciutat subterrània com aquella. L'esquelet d'Horaci era independent i de gustos selectes. No s'imaginava sepultat en fondíssims subterranis, amb l'única companyia de la podridura i la negror absolutes. De pensar-hi, la por el dominava.

Per això quan Horaci Vergés va projectar una visita als avencs de La Febror el seu esquelet s'hi va negar. Va simular un cruiximent lumbar i va deixar baldat Horaci, que es va haver de posar faixa i fer repòs.

Aprofitant les llargues hores de nit i el descans forçós d'Horaci, el seu esquelet feia passejades sense haver de comptar el temps ni témer el fred. Evitava terrasses i revetlles, i pujava per carrers solitaris, amb les parets encara tèbies del sol de tarda. Només pels voltants de la catedral hi havia una calma aprofitable.

Una nit seia al claustre repenjant el colze al brocal del pou de gel medieval.

Un gat l'ensumava, tafaner, i la lluna feia brillar el magnoli, quan va sentir una veu que pujava de les profunditats:

-Tu, qui siguis, per què no m'ajudes a sortir?

L'esquelet es va estremir i va mirar avall amb aprensió. No veia res.

-Dóna'm les mans... -gemegava algú al fons.

L'esquelet d'Horaci es va contemplar els ossos de la mà, tan polits que semblaven de vori. ¿I si els ficava al pou i el mossegaven?

-Qui ets? -va preguntar amb recel, acarat a la negror.

-Un esquelet com tu. T'he vist el crani, però tot sol no em puc enfil·lar per l'escala de gat. Em falten ossos.

De mala gana, l'esquelet d'Horaci va allargar un braç dins del pou, i amb esgarrifor va sentir com se li aferrava una altra mà més freda.

-Estira!

Va estirar i va pujar un esquelet sense peus, que va seure al brocal del pou. A la llum de la lluna d'agost l'esquelet del pou mostrava floridura, i dels seus ossos penjaven filaments de verdet. L'esquelet d'Horaci va girar la cara amb fàstic.

-Vius aquí? -va preguntar amb mitja veu.

-Vivim aquí. Som uns quants. Som víctimes d'una venjança antiga. A mi em van tallar els peus i em van tirar aquí dins. Ah, quin càstig... Els meus ossos necessiten aire per eixugar-se. Si veies sis allà sota, quina vida...

L'esquelet d'Horaci va saltar com si es cremés. Reconeixia la seva imprudència en ajudar un desconegut que podia ser hostil, però era de natural compassiu i va seure de nou a escoltar aquell desgraciat.

Aviat va notar una remor fonda que pujava del pou. Eren veus rogalloses, i va passar una estona abans no va poder sentir clarament el que deien:

-Què fas, que no baixes? Fes-lo caure, que el puguem tocar. Només amb una empenta en tens prou...

-Què vol dir, això? -l'esquelet d'Horaci es va posar en guàrdia.

L'altre va moure el cap amb gest de fatalitat, com aquell qui ja ho té tot perdut i li sap greu el que va a fer. I va allargar el braç per empentar l'esquelet d'Horaci.

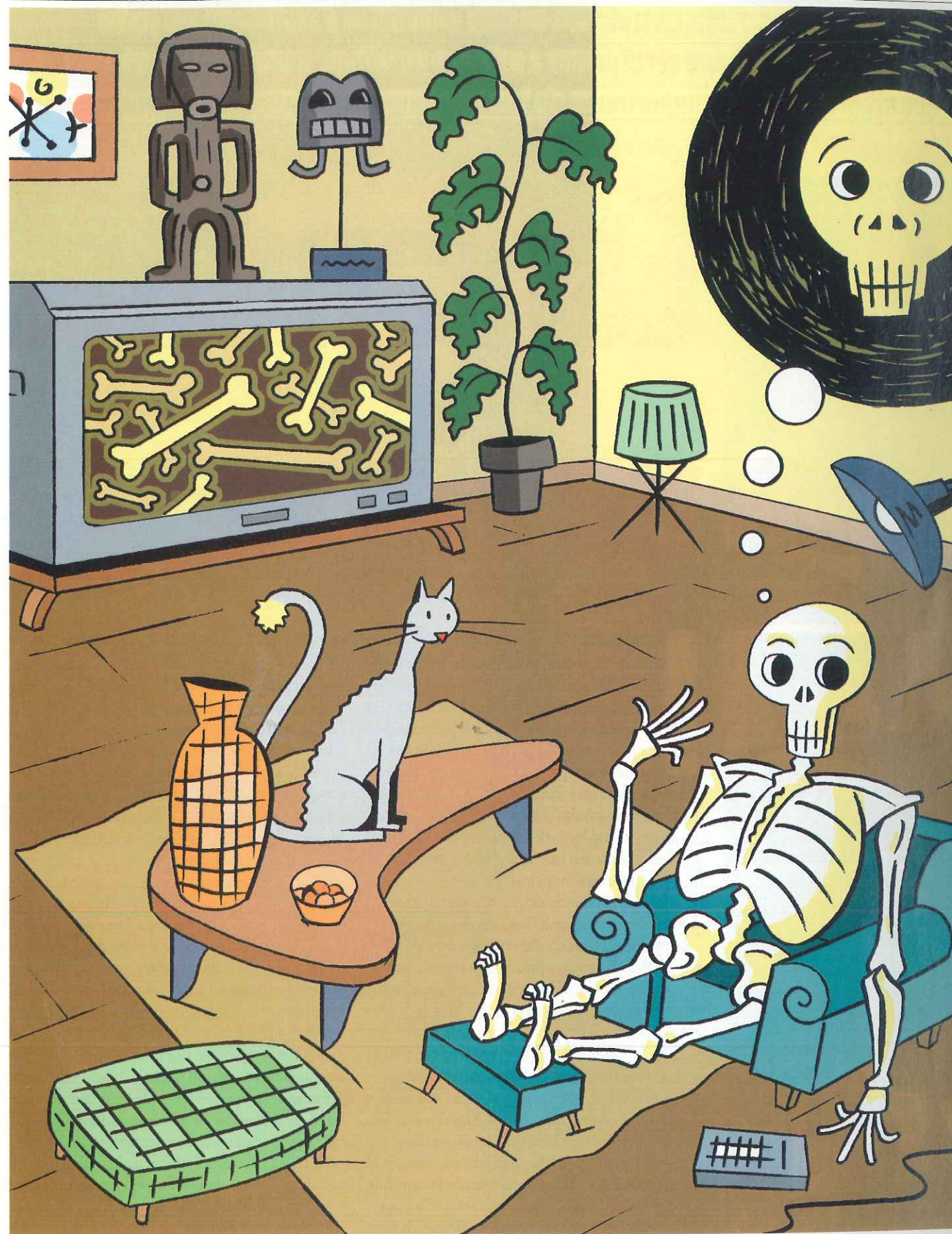
Aquest, d'un bot, es va refugiar darrere del teix mil·lenari, recordant que el del pou no tenia peus i no el seguiria.

El del pou suplicava, amb la calavera encarada al teix:

-M'han enviat. Els de baix m'han enviat. Vine amb mi, t'ho demano... És tan trista, la vida aquí sota... Només tu ho pots entendre.

La lluna feia brillar les teules vidriades de les altes torres. A les branques, les merles es removien, inquietes. De sobte, al pou es va sentir una cruixida d'ossos que s'apagava lentament fins a perdre's. El brocal era buit.

L'esquelet d'Horaci tremolava, abraçat al teix i recordant amb terror la ciutat funerària d'Alexandria. Havia anat de poc.

L'esquelet d'Horaci no s'imaginava sepultat en fondíssims subterranis, amb l'única companyia de la podridura i la negror absolutes

L'estranya

El temporal havia acumulat núvols atapeïts sobre la població costanera. Ja feia dos dies que les ones gegants rebatien contra l'escullera amenaçant engolir el paisatge. Penso que els elements sabien el que es preparava. Jo també, i per això vaig prendre les meves precaucions. La Trobada d'Escriptors Minoritaris, TEM, ens reunia sota el lema: *El mar*. Aquella tarda, els fets van anar així:

Tenien la paraula Gustav Petersen i Per Gunnerson, tots dos de cabells clars en color i en densitat. Portaven ulleres sense muntura i es veien de constitució fràgil i a punt de fondre's, talment extrets d'una glacera. Es diferenciaven només en l'estatura: Gustav era baix i vestia de gris; Per era alt i vestia de negre amb coll de cigne. Eren les figures convidades.

Tots dos enraonaven a mitges, és a dir, Gustav en anglès i Per traduïa al castellà, perquè no hi havia traducció simultània. De tant en tant la gent reia alhora de les errades de traducció, i així una frase dramàtica podia provocar hilaritat. Gustav i Per també reien, sorpresos, i resultaven simpàtics per la seva ingenuïtat expressiva.

Els nois de la tele que cobrien els actes feien cruïxir l'enfustat voltant per la sala i acostant la girafa als participants que intervenien als col·loquis. Fora plovia a bots i barrals, però l'interior contenia la confortable olor de fusta encerada, jerseis de llana i caçadores de cuir. Paragües i bosses s'amuntegaven en repòs; algú girava fulls amb suavitat: es prenien apunts, es consultaven llibres.

Des del començament de la trobada, ponents i comunicants, com profetes que llancen acusacions irades, havien intentat convèncer el públic que els habitants de la costa o litoral oblidaven cada vegada més el mar; que el mar ja no existia per a la gent d'avui; que s'havia fet petit, estret, i havia perdut tot el misteri fins i tot per als artistes; el mar ja no tenia cap interès per a ningú. Per assegurar això, primer se n'havien hagut de convèncer ells mateixos, escrivint-ho, i després ho exposaven. Gustav i Per no eren precisament dels que negaven l'existència del mar, però quan van passar els fets es van trobar al mig del drama sense adonar-se'n; simplement, eren allà en aquella hora precisa.

Gustav, a petites frases tallades i traduïdes, intentava recitar poemes d'ofegats oceànics. No oblidem que el tema era el mar. Els vidres de la sala de sessions, ente-

lats, deixaven endevinar negrers inquietants fora. El públic guaitava la foscor creixent amb ulls perplexos. Els més joves, asseguts a terra, escoltaven els estrangers amb paciència remarcable i voluntariosa.

El poeta s'hi entestava: "La costa és un home, amb la seva fermesa. El mar, una dona vel·leïtosa, inconstant". Llavors es van apagar els llums i tothom va fer ah! en escala descendent. Acte seguit van petar els vidres de les altes finestres i va entrar l'onada. Una altra exclamació de sorpresa, oh! en tons aguts, va durar poc. Dominava el crepitat de les fustes trencades, dels vidres esclatats i de les cadires empeses contra la paret, barrejades amb els cossos amuntegats.

La paret va cedir perquè la sala venerable era antiga. El mar havia entrat a l'estança i amb braç potent va escombrar el local, projectant gent, parets i mobles contra l'església propera, que va fer de dic i es va mantenir ferma. Era l'església de la Mare de Déu de les Tempestes.

Jo ja havia vist venir tot allò quan escoltava els primers parlaments, i les declaracions dels ponents no em van agradar. Eren provocatives, desafiantes. Sé que amb el mar s'ha d'anar amb compte, perquè sempre es mostra desconfiat amb nosaltres. Per això quan vaig veure les negrers primeres a través dels vidres, em vaig refugiar dins de l'església, darrere de l'altar major, on l'absis forma un ample i reforçat passadís circular.

Uns quants supervivents van acabar projectats a la trona i als bancs laterals de l'altar. Altres semblaven formar part dels retaules, mantinguts allà per l'empenta de l'aigua, i després descavalcats quan l'aigua ja es retirava. Els dos ponents, Gustav Petersen i Per Gunnerson, ara amb els cabells esborrifats i sense ulleres, navegaven encara asseguts als seus setials de fusta, que eren tota una peça massissa i ben treballada. Com que el bancal no va poder passar per la porta de l'església, sembla, segons esverats testimonis, que el braç de mar se'ls va emportar aigües enllà, sempre aferrats als cadiraes, potser cap al seu país del nord.

Algunes d'aquestes estranyes navegacions s'han donat al llarg de la història, i des d'ara m'encarrego de la investigació, literària s'entén, d'aquest cas. Per això demano als possibles testimonis dels fets d'octubre que es comuniquin, sisplau, amb aquesta autora, que els agrairà qualsevol indici que porti a la localització dels dos ponents desapareguts.

navegació

Tornen els navegants

El dia de difunts vaig rebre un llarg missatge per Internet del meu vell amic el capità Eixarc, de qui feia anys que no sabia res. Havia captat la meva sol·licitud d'informació sobre el cas dels dos intel·lectuals nòrdics emportats per un braç de mar mentre llegien la seva ponència a la Trobada d'Escriptors Minoritaris, TEM (v. *L'estranya navegació*). Vet aquí la història que m'explicava el capità, i li havia de passar a ell, que sembla predestinat a aquesta mena de coses.

El *Montferri*, en navegació de cabotatge, sortia de Brest a mitja tarda de primers d'octubre. Havia descarregat fruits secs i carregat ànecs congelats que es distribuïrien pel Nadal. A La Rochelle i a Bordeus havien de carregar vins i xampanyes. El capità Oswald Eixarc es fregava les mans amb satisfacció i es fumava la pipa d'havent sopat, amb la copa d'armanyac a la vora. Sentia el pes dels anys però no es volia retirar. El *Montferri* era el seu petit regne confortable. La fusta encenada de la cabina tenia l'olor del tabac i dels cafès que l'ajudant de cuiner li anava servint, i que sovint compartia amb els oficials.

La navegació pels mars bretons era la seva predilecció, i ara deixava amb recança aquella punta fèrrega que desafiava la soledat atlàntica. El mar tenia aquella espessor opaca d'última hora de tarda. El capità estirava els peus sobre la catifa gruixuda i s'acabava l'armanyac. Després va pujar al pont. La nit era fresca i es començava a ennuvol cap a l'oest. L'oficial de guàrdia, amb els binocles, semblava concentrat en l'observació d'un punt al mar.

—Capità, observi. És estrany. Potser un tronc a la deriva.

Oswald Eixarc va prendre uns binocles del prestatge. Encara hi havia claror i el mar, poc mogut, gronxava una forma fosca, voluminosa.

—O restes de naufragi. Però no n'hi ha hagut cap notificació. Sellart, vostè ja és gat vell, aquí, i sap les coses que hem trobat en aquestes aigües. Aquestes costes són terres de misteri i sempre porten sorpreses. Recordi les botes de l'Holandès Errant i les ulleres venecianes*, per dir-ne dues. És un dels al·licients del viatge —comentava el capità a l'oficial. Però ja arrugava les celles i va començar a donar ordres—. Canvi de rumb, reduir velocitat. Direcció: objecte flotant a babord.

Els binocles acostaven una imatge sorprenent, indescriptible, gairebé impossible. El que semblava un escò reforçat de tres places, de fusta treballada i reposabraços, inclinat d'esquena, contenia dos homes encogits que s'hi aferraven per por de perdre l'equilibri i enfonsar-se. Ni les mans alçaven, per no relliscar d'aquella superfície polida. Per fi un dels homes va alçar un braç, sense força.

El *Montferri* va arriar un bot per rescatar els dos supervivents. El banc també va ser hissats per una grua i el van deixar a coberta subjecte amb cables. Era una peça magnífica, sòlida i, pel que semblava, de bona flotació.

Els dos naufragis van ser portats a la infermeria, on els van atendre. El capità els va anar a veure. Eren de pell blanca, ara cremada pel sol i la sal. Tenien els ulls clars i la mirada desvalguda: havien perdut les ulleres. Parlaven anglès. "Són com dos lluços fregits", va pensar el capità.

L'endemà, ja refets, seien a la cabina del ca-

pità prenent un bon armanyac. El capità atacnava la seva pipa i movia el cap, somrient. El dia es presentava brúfol, però la llum suau de dues pantalles feia brillar els lloms de pell i les lletres daurades dels llibres predilectes del capità Eixarc. Els homes es confiaven.

—És increïble. Una història increïble. Vostès no deuen saber res més del que va passar aquell dia. Hi va haver morts i destrosses; ho deien els diaris. Un cop de mar excepcional, aquell. A vostès dos els van buscar inútilment i se'ls donava per ofegats. ¿Com han pogut sobreviure tants dies?

Els dos homes es van mirar, perquè sabien que podia pensar el capità si parlaven, però Oswald Eixarc anava omplint les copes.

—¿Sap, senyor? Va ser un fet també estrany. Vam topar amb una caixa, ehem, és a dir, un taüt. Flotava en la nostra direcció i el vam obrir. Sí, contenia... —Gustav Petersen s'ennuegava, se li feia difícil continuar.

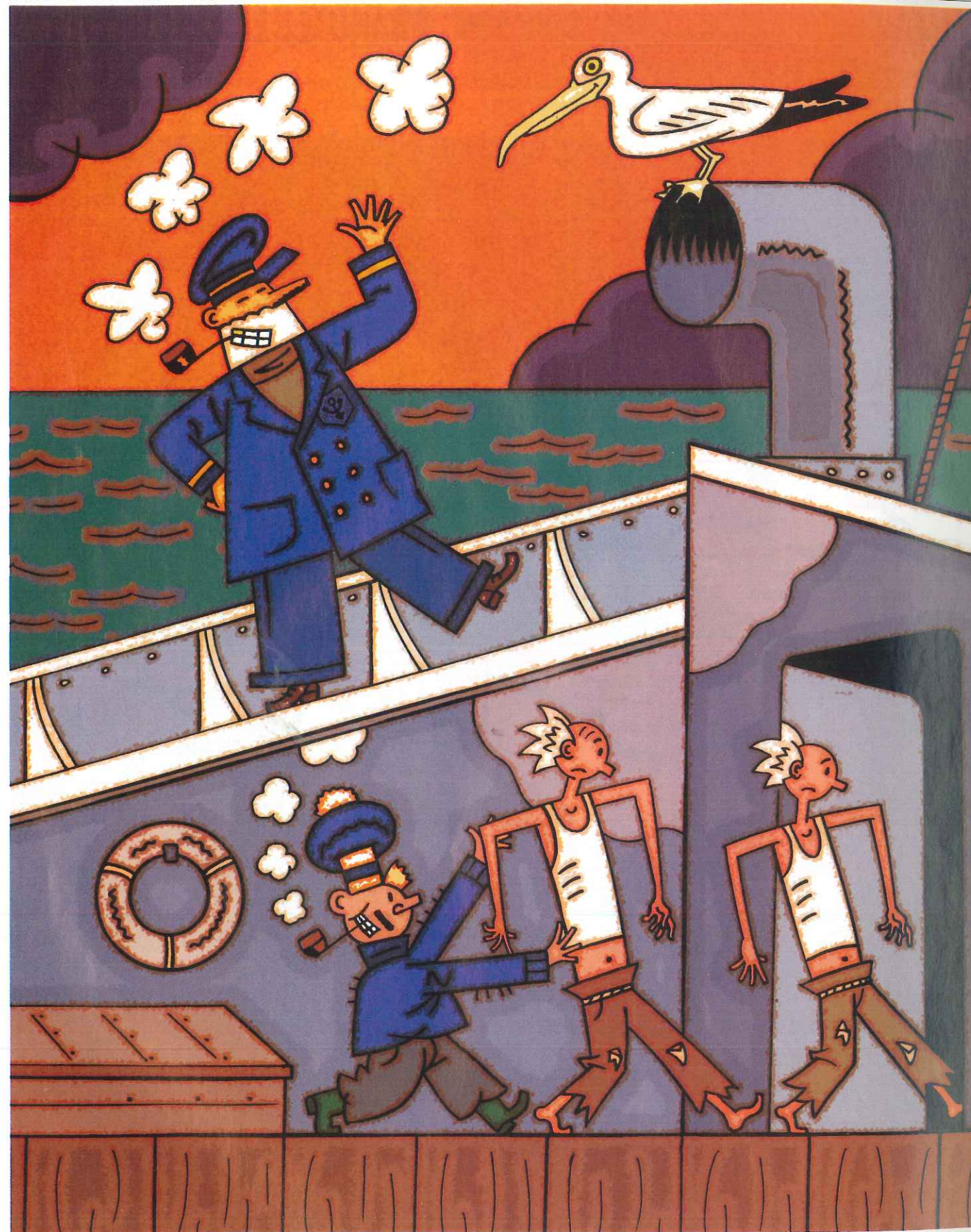
—Bé, no ens el vam acabar tot, però havíem de viure, compregui-ho —es justificava Per Gunnersonn, amb els seus ulls clars, innocents.

El capità Eixarc somreia i omplia copes de nou, tranquil·litzant-los.

—¡Oh! No m'estranya gens, això que em diuen. Els conec molt bé, aquests mars. Tenen aquestes coses, ¡ha, ha, ha!

* N. de l'A. El bon lector recordarà *Les navegacions del capità Eixarc*, dins el volum *La mostela africana i altres contes* (Destino 1985)

EL CONTE

Els dos naufragis van ser portats a la infermeria. Eren de pell blanca, ara cremada pel sol i la sal. Tenien els ulls clars i la mirada desvalguda

A la tercera ampolla ja començaven a parlar de transcendència i d'eternitat. Ells, els poetes, dominaven la realitat de l'univers des de la raó il·luminada. Un univers que els polítics culturals reduïen a pols per sistema. Però no solament els polítics odiaven els poetes

Qui voldria matar un poeta?

La poesia a la sola de la sabata era el lema dels mandataris culturals del país. La Junta de Hombres Poetas es va veure obligada a redactar un manifest on es veien dibuixats els polítics com els set penjats de Leònides Andreiev. A canvi d'un entrepà, els negres que vegetaven a la plaça dels Tres Països van repartir el manifest per tots els centres oficials, escoles, universitats i tallers d'escriptura. Des de llavors, l'odi entre els poetes i els polítics va ser declarat.

La Junta de H.P. sopava cada dijous en un reservat al Mojadito. Cuina de mercat, en deien, i bevien priorat espès. Eren set. A la tercera ampolla ja començaven a parlar de transcendència i d'eternitat. Ells, els poetes, dominaven la realitat de l'univers des de la raó il·luminada. Un univers que els polítics culturals reduïen a pols per sistema. Però no solament els polítics odiaven els poetes.

Feia un mes que la Junta de H.P. preparava els set dies de televisió. Els havien cedit un espai a les tres de la matinada: *El poeta en Navidad*, es diria. Set poetes, set ambients, set lliçons magistrals i definitives sobre art i política actual.

—Cap dona, tu? —Salomó Marçal aventurava la pregunta.

—Per què? Ja has vist les Mujeres por la Poesía com van de fortes. Elles soles ja es basten. Pècores clòniques. No encaixen amb els nostres propòsits. Són agressives o bledes. Són incapaces d'una reflexió entenmentada, d'una anàlisi racional del món —escopia Bertran Caldeu fredament.

—Ben dit. Jo hi vaig ser d'amagat, a la sessió de les Mujeres, etc., i són tot instint bàsic, he, he! Gates maules, de morrets desafiants i ungles esmaltades que et claven a traïció —furonejava Macabeu Torrent.

—Nosaltres ens basem en la superioritat expressada per Seamus Heaney quan diu que els poetes escrivim *sub specie aeternitatis*, i és cert. Però elles no volen eternitat. Elles s'identifiquen amb la terra, el ventre, les bruixes, i són tocades de lluna. Caduquen, i nosaltres no. Són gallines de curta volada i es creuen àguiles, però tenen els baixos humits de gratar el femer —s'engrescava Reinaldo Amores.

—Atura el carro, xec. Elles són elementals i prou. Si fossin tot això que dius, no t'escarrassaries tant darrere la Milagritos —intervenia Albert Mansoni.

—Ah! No em toqueu la cubana, pell de xocolata clara, que es desfà als meus braços només de llepar-la. Per cert, la voleu al grup? Podria ser la nostra mascota, "¡Oh canelita del Caribe!" —cantussejava Reinaldo Amores.

—Prou! Això sí que no. Cap dona a la Junta de H.P., ja ho saps. Ho diuen els estatuts. Si estàs enfogat, fes-t'ho amb el seu grup i no t'acostis més aquí —detonava Gerard Marquès.

—Vinga, nois, enllestim el guió d'El Poeta en Navidad. Proposo aquests eslògans: *El poeta com a anunci lluminós, profeta que amb la veu fa caure les muralles totalitàries* —exclamava Mateu Bardina en to d'arenga militar.

—Osti, tu, quins titulars més directes —aprovava Marçal Bové.

—Directes? Simbolistes, és el que són. Nosaltres som símbol, protesta, revulsiu. No ens doblegaran mai. Podem ser pols, però als polítics se'ls gastaran les soles de sabata i hauran d'anar descalços —somreia, cínic, Bertran Caldeu.

Acabaven de proclamar aquests principis, quan una forta explosió va sacsejar el terra, va fer caure mobles i

prestatges i va petar tots els vidres. El priorat s'havia abocat a les estovalles com sang també simbòlica.

—Osti, tu, quin sotrac... —van fer tots els poetes allhora, amb un fil de veu.

La gent que podia sortir esverada, engegada i sense pagar. Les parets aguantaven i només els poetes no s'havien mogut de la taula. Els cambres recollien fragments de coses. L'amo del Mojadito es posava les mans al cap i ja arribaven les sirenes de policia i ambulàncies.

—¿Vols dir que és cosa de les Mujeres, etc. de la punyeta? Saben que ens trobem aquí els dijous. Potser ens delata la Milagritos, culogrossa bocamolla, espia.

—Et foto una hòstia que et descollono.

—Calma. Nosaltres som la raó, l'oracle, i dictem el destí de poble. Pensem amb clarividència: qui voldria matar un poeta?

—Osti, xecs, i tan clar com és, com la llum mateixa. Els polítics!

—Encertada! Potser encara més que les Mujeres etc., ves què et dic.

—Però no som pas morts! Això és vi que s'ha abocat...

—N'estàs segur, que és vi?